

NR: 5-2016

Anna Sjövall gör furstlig maktanalys Nyanlända kulturarbetare till svenska teatrar Skepp ohoj! Möt musikalartisten Emmie

SCEN & FILM

Teaterförbundets tidning

Vi behöver dig för att vara visionära och pådrivande

I BÖRJAN AV HÖSTEN blir jag inbjuden till en av Europas kulturhuvudstäder 2016, nämligen Wrocław i Polen. Inbjudan kommer från det polska fackförbundet ZASP som organiserar konstnärlig personal inom scenområdet. Det man vill att jag ska prata om är vikten av kollektivavtal. Till skillnad från Sverige med sin långa tradition av "den svenska modellen" så står Polen utan motpart – det finns ingen central arbetsgivarorganisation att förhandla med på detta område.

Det är varmt i Wrocław denna helg, över 30 grader, och jag "grillas" rejält av både frågor och solen. Ett hundratal skådespelare, sångare, dansare, regissörer och scenografer vill verkligen veta allt om våra avtal och vår verklighet. Här förhandlar man direkt med varje enskild teaterchef och intresset är stort för vårt system med centrala parter. Man vill också veta hur chefer tillsätts, hur inflytandet ser ut på arbetsplatserna och hur lönerna sätts? Mycket grundar sig just i våra kollektiva avtal, och det är mycket spännande att få berätta om det.

Med detta nummer av Scen & film följer en bilaga om Teaterförbundets internationella arbete. Villkoren ser olika ut i olika länder, Sverige ligger långt fram vad gäller både inflytande och möjligheter till kulturpolitisk påverkan. Men det betyder inte att vi inte kan lära oss mycket och utveckla verksamheten genom att lyssna på erfarenheter från andra.

Väl hemma igen välkomnar jag tio nya medlemmar i Teaterförbundet, tio konstnärer som fått uppehållstillstånd i Sverige och som deltar i ett projekt, som vi kallar kompetensintegration och genomför tillsammans med Riksteatern, Svensk Scenkonst och Arbetsförmedlingen Etablering. Jag talar om det fackliga medlemskapet som en del i att inte stå ensam, och att ha möjlighet att vara med och påverka. Och att det fackliga medlemskapet här är en självklarhet, inte en anledning att utsättas för hot. I slutet av september har FIA sin världskongress i São Paulo och här kommer säkert många exempel upp om olika villkor i världen. Vi knyter många internationella kontakter för vidare utbyte och gemensamt arbete.

Hösten inleds också alltid med ett par dagars seminarium för Teaterförbundets styrelse. Denna gång fanns mycket material

från medlemmarna att gå igenom och diskutera. Dels en sammanställning av de grupparbeten som gjordes vid vårt förbunds- möte i maj. Här finns många bra idéer och tankar om kommande arbete med arbetsmiljö och säkerhet. Hot, våld, yttrandefrihet och konstnärlig frihet. Normer, representation och inkludering.

Alla våra yrkesavdelningar har också svarat på frågor om framtidens viktigaste fackliga frågor. Utifrån detta resonerar styrelsen om nuläget, utmaningar och hur vi går vidare. Allt diskuteras noggrant och kommer att finnas med på olika sätt i det fortsatta arbetet. Stort tack till alla medlemmars insatser med detta.

STORT ARBETE HAR OCKSÅ lagts ner på frågan om den nya filmpolitiken. Tillsammans med vår filmavdelning och Sveriges Filmregissörer har Teaterförbundet för scen och film tydligt sagt vad vi anser om det remissförslag på branschråd som Filminstitutet sänt ut under sommaren. Kulturministerns besked är att den nya statliga filmpolitiken vilar på ett ökat inflytande från de organisationer som tidigare stått utanför det gamla filmavtalet, och här finns mer att infria. Också här är arbetet tillsammans med aktiva avdelningar väldigt viktigt.

Teaterförbundet för scen och film behöver sina engagerade medlemmar! För att kunna vara en stark, orädd, tillgänglig, mångfaldig, visionär och pådrivande organisation så behövs allas röster. Det är i den demokratiska processen som vår styrelse och vårt kansli kan agera för alla yrkesverksamma medlemmars krav på bättre villkor.

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **EMMIE ASPLUND**

FOTO: **KRISTIAN POHL**

Scen & film – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman, Jörgen Bergmark, Eleonor Fahlén, Minna Krook, Karim Rashed, Mika Romanus, Martyna Lisowska Söderberg**.

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2016.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

12

18

30

Innehåll nr 5-2016

4 MÅNADENS BILD

Anna Kölén, dramaturg.

7 TUMMEN NER FÖR FÖRSLAG OM BRANSCHRÅD

Teaterförbundet kräver mer inflytande i Filminstitutets nya råd.

10 INTERVJU: MATHIAS LAFOLIE, KULTURRÅD I KINA

Konst kan öppna där annat inte når fram.

12 MAKTEN I FOKUS NÄR ANNA SJÖVALL SÄTTER UPP *FURSTEN*

Nyutnämnd teaterchef tar sig an världens första chefshandbok.

14 MENTORER OCH PRAKTIK ÖPPNAR DÖRRAR FÖR NYANLÄNDA

Professionella kulturarbetare får arbetsintroduktion på teatrar.

18 EMMIE GUNGAR LOSS PÅ BÖLJAN

Ett annorlunda musikalliv på kryssningsbåtar.

24 DEKORMÅLAREN HELEN SKRIVER SCIENCE FICTION FÖR BARN

27 KRÖNIKA: JANNIKE GRUT

Fram för en mer oförutsägbar rollfördelning!

30 IMPONERANDE DETALJRIKEDOM I STUDIOBYGGE

Storsatsning på scenografi i filmen *Flykten till framtiden*.

Nästa nummer kommer den 9 november

Presstopp den 21 oktober

10 Mathias Lafolie. Foto: Michael Melansen.

12 Ur Anna Sjövalls uppsättning av *Fursten* på Backa teater. Foto: Ola Kjelbye.

18 Emmie Asplund spelar musikall på båtar. Foto: Kristian Pohl.

30 Bild från scenografin i filmen *Flykten till framtiden*.
I höst har Ulf Malmros och Jaana Fomins film premiär. Foto: Bengt Fröderberg.

Varför har vi stängt våra hj

Namn: Anna Kölén.

Ålder: 42 år.

Yrke: Dramaturg.

Aktuell med: En uppdaterad version av *Petra von Kants bittra tårar*, i regi av Anna Bergmann. Spelas på Malmö

stadsteater Intiman från och med den 23 september.

Kulturupplevelse som inspirerar: Att läsa! Just nu varvar jag mellan *The story of the lost child*, som är fjärde delen i Elena Ferrantes neapolitanska serie, Maria Turtshchinoffs feministiska fantasyroman *Naandel* och Lars Noréns diktsamling *Staff*.

FÖR ETT ÅR SEDAN VANDRADE den här mannen genom Danmark med sin son på axlarna, på flykt från Syrien.

På centralstationen i Malmö togs tusentals flyktingar emot av frivilliga hjälparbetare, de fick mat, kläder, husrum över natten. Svenska folket slog rekord i insamling till människor på flykt. Våra hjärtan var öppna, vi ville hjälpa. Ett år senare är det annorlunda. Vi har stängt våra hjärtan och våra gränser. På Öresundståget måste alla visa pass. Sveriges regler för anhöriginvandring är hårdast i EU. Vår statsminister påstår att vi behöver andrum.

Men det är ju flyktingarna som behöver andrum – inte vi. Kriget i Syrien, och många andra lika allvarliga konflikter runt om i världen, pågår fortfarande. Människor tvingas fortfarande fly för sina liv, treåringar drunknar fortfarande på Medelhavet. För ett år sedan ville vi hjälpa. Idag vill vi bara vara ifred. Vad har förändrat oss?

Bilden är tagen av Anders Hansson, som i år blev Årets fotograf. För ganska exakt ett år sedan följde han syriska flyktingar till fots genom Danmark.

ANNA KÖLÉN

järtan och gränser?

Simon Norrthon modererade politikersamtal i Almedalen med Gunilla C Carlsson (S), Per Lodenius (C), Rossana Dinamarca (V) och Bengt Eliasson (L).

Uppropet fortsätter

Under Almedalsveckan satte Teaterförbundet tillsammans med Danscentrum och Teatercentrum fokus på sitt upprop för den fria scenkonsten. Politiker från alla partier diskuterade den fria scenkonstens villkor inför höstens kommande budgetarbete.

SIMON NORRTHON, som modererade samtalet med politikerna i kulturutskottet, frågade om de instämde i den verkligsbild som målades upp i uppropet runt den fria scenkonstens villkor. Alla inbjudna höll förstås med, men några konkreta löften om förändrade villkor framkom inte under Almedalsveckan.

När frågan om ersättningsnivåer till kulturutövare och yrkesvillkor kom på tal förespråkade alliansföreträdarna inte oväntat skattelättnader och behovet av att göra det enklare för egenföretagare. Centern poängterade att samverkansmodellen måste breddas och återupprättas medan socialdemokraterna påpekade att systemet med socialförsäkringar måste bli bättre. Skådespelaren Kajsa Ekström berättade då hur hon frågat en teaterchef om hennes chanser till att få jobb skulle öka om hon startade ett eget företag.

– Varken en fri grupp eller en institution skulle ge mig mer jobb om jag vore egenföretagare och personligen skulle jag förlora jättemycket på att bli egenföretaga-

re. Kajsa Ekström fick rungande applåder.

Teaterförbundets ordförande Anna Carlson påpekade slutligen att kraven som tagits fram är nödvändiga för att utveckla den fria scenkonsten.

– Ni har nu fått dessa i era händer för att ni lätt och behändigt ska kunna säga vid alla politiska diskussioner: ”Det här behövs om det fria scenkonstlivet ska överleva och utvecklas”. Uppropet eller upporet fortsätter på Göteborgs dans- och teaterfestival och även i Stockholm under hösten, kanske även i Umeå eller Luleå, vi får se. Det slutar inte här, sa Anna Carlson.

MAGDALENA BOMAN

Fem punkter ska vägleda våra kulturpolitiker om hur kommande budget bör prioriteras:

- Fördubbla anslagen
- Värna den konstnärliga friheten
- Scenkonst till alla barn och unga
- Professionell scenkonst kräver professionella ersättningar
- Förbättra yrkesvillkoren

BAROMETERN

Kan du avgöra om en miljö är byggd i studio?

”Ja, det tror jag mig kunna, det syns på scenografin”

Helena Tunong, receptionist, Västmanlands teater:

– Ja, det tror jag mig kunna. Det har jag nog lärt mig från de år jag jobbat på teatern. Jag tycker det syns på hur scenografin är gjord. Om det är utomhusscener, natur och inte riktig snö, till exempel. Man kan också se på hur folk rör sig i ett rum och på rekvisitan. Studiorum är mer fyrkantiga jämfört med om man filmar i någons lägenhet. Det syns tydligt i olika sitcom-serier.

”Nej, det är svårbedömt i moderna filmer”

Martin Håkansson, biograf-anställd, Victoria:

– Ehh, näe. Det kan vara svårt att se. Det beror på. Det finns ju bättre och sämre byggen. I äldre filmer syns det ju ofta att det är kulisser. Men i nutida filmer kan det vara svårbedömt. Roy Anderssons filmer förstås, vet vi ju med säkerhet att de är byggda i studio. Det är en fantastisk värld att stiga in i, men han har ju gjort en grej av just det.

”Nej, dramaproduktioner är så påkostade och skickligt gjorda idag”

Petter Carsall, attributör film:

– Nej, det kan jag inte påstå att jag kan. Något man kan titta på om man verkligen letar är hur det ser ut utanför fönstren. Om fönstren är täckta med tyll och mycket gardiner kan man ana att det är ett studiobygge, annars väljer man nog att visa eventuell utsikt. Påkostade fonder och greenscreen är ju andra sätt att ”lura” ögat.

Det är klart att man sett i vissa billigare tv-produktioner att väggar och tavlor skakar lite väl mycket när dörrar och fönster stängs men annars är scenograferna, snickarna, målarna och belysningsmästarna så skickliga idag att det är i stort sett omöjligt att avgöra vad som är studiobygge eller ej.

Fråga i förra numret:

Känner du någon som blivit allvarligt skadad i jobbet?

Ja 62 %

Nej 38 %

Kan du avgöra om en miljö är byggd i studio eller inte?

Svara Ja eller Nej på:

www.teaterforbundet.se

Krav på mer inflytande i branschråden

Filminstitutets förslag till branschråd ska ge inflytande åt dem som skapar film. Men förslaget håller inte måttet. Teaterförbundet och flera remissinstanser kräver bättre representation och mer inflytande.

I DET STATLIGT FINANSIERADE filmavtalet införs nya former för samverkan och inflytande. Regeringen avser att ge filmskaparna möjlighet att påverka filmpolitiken. Filminstitutet fick därför i uppdrag att skapa tre råd där även andra centrala aktörer utöver parterna i dagens filmavtal ska finnas med; ett råd för utveckling och produktion, ett för spridning och visning och ett för filmkulturella frågor. Enligt Filminstitutets förslag ska råden representera de parter som framför allt berörs av frågor som tas upp i råden, men också garantera parterna insyn och möjlighet att utvärdera samt föreslå förändringar av filmstöden.

Men i Filminstitutets förslag finns Teaterförbundet för scen och film inte representerat i något råd trots att förbundet organiserar alla yrkesverksamma grupper utom manusförfattare.

– Det är obegripligt, vi är en stor aktör på filmpolitikens område som varit aktiv och verkat både mot kulturdepartementet och riksdagen, säger Teaterförbundets ordförande Anna Carlson.

I två av råden finns Sveriges Filmregissörer med, vilket Anna Carlson välkomnar, men hon framhåller alla andra yrkestilar i förbundet som inte finns med.

– De är tusentals personer i filmproduktionen. Att stänga dem ute från branschråden är inte seriöst. Jag hoppas Filminstitutet justerar förslaget och ser till att vi kommer med.

Hon understryker att kulturministern lovat större inflytande för dem som gör film. Det här förslaget ger inte det.

Inte bara Teaterförbundet har reagerat mot bristande representation och inflytande i råden, även myndigheten Konstnärsnämnden, Dramatikerförbundet och Oberoende filmares förbund är kritiska. Liksom Film- & tv-producenterna.

Om Filminstitutet inte ändrar sig kommer Teaterförbundet inte att tiga still.

– Då måste vi agera kraftfullt, och hoppas att de här andra organisationerna kommer att stå vid vår sida.

Bör förbundet finnas med i alla tre råden?

– Vi önskar det. Men rådet för utveckling och produktion är det viktigaste. Det är där vi jobbar, säger Anna Carlson.

GERT LUNDSTEDT

TF agerar mot dålig arbetsmiljö inom film

Teaterförbundet riktar allt mer fokus på arbetsmiljöproblem på filmområdet.

– Men det krävs förstås att medlemmar ringer och berättar för oss hur det går till på inspelningar, säger förhandlingschef Madeleine Wagemyr.

TEATERFÖRBUNDET KAN kräva in tidrapporter av arbetsgivaren och kontrollera om ett brott mot kollektivavtalet sker som en följd av ett högt arbetstempo. Inte alla känner till det. Många i filmbranschen drar sig för att fronta sina arbetsgivare och driva tvister enskilt om något gått snett vid en inspelning.

– Fördelen med att kontakta facket är att vi kan driva tvister kollektivt. Så fort vi får nys om otillbörliga kontrakt eller kunskap om kollektivavtalsbrott kan vi agera. Och vi har varit framgångsrika i detta arbete, säger Madeleine Wagemyr.

Nyligen skedde till exempel en förlikning med ett produktionsbolag, som hade både brutit mot regeln om 11 timmars dygnsvila och kravet på rast efter fem timmars arbete. Förbundet har ju enligt arbetsmiljölagen rätt att gå igenom enskilda produktionsbolags tidrapporter.

– Brotten visade sig vara många. Vi kallade till förhandling å våra medlemmars vägnar och begärde skadestånd för kollektivavtalsbrottet om 130 000 kronor. Vi kom till slut överens om att arbetsgivaren skulle betala 75 000 kronor vid en förlikning. Dessa pengar ska sedan våra

medlemmar vid inspelningen få erhålla.

Genom åren har förbundet kunnat kontrollera arbetstidsreglerna i åtskilliga fall, och därmed lyckats driva igenom krav på ersättning i efterhand till anställda i filmteamen.

– Det är en klar fördel att agera kollektivt så att enskilda medlemmar inte behöver bli utsatta för påtryckningar med hot om att förlora framtida jobb, avslutar Madeleine Wagemyr.

MAGDALENA BOMAN

Ny rapport vill lagstifta mot illegal nedladdning

En ny rapport dömer ut politikens förmåga att stävja illegal nedladdning. Internetoperatörer gynnar organiserad brottslighet.

SVERIGE MÅSTE LÄGGA om politiken för att stoppa illegal nedladdning av upphovsrättsskyddat material. Det är budskapet i den nyligen publicerade *Illegal fildelning och streaming: ett ekosystemperspektiv* (finns att läsa gratis på nätet). Rapporten har tagits fram på uppdrag åt Film- och tv-branschens samarbetskommitté av organisationerna Black market watch och Global initiative against transnational organized crime.

Trots år av politisk debatt och åtgärder för att komma till rätta med pirateriet använder fortfarande en tredjedel av svenskarna illegala tjänster när de tittar på film och tv. Det betyder runt 830 miljoner kronor i årlig förlust för den svenska film- och tv-branschen. Det stora problemet är inte piratsajterna, även om det är allvarligt att

välorganiserade kriminella aktörer står bakom dessa, menar rapporten. Problemet är snarare att legala marknadsaktörer möjliggör för den illegala marknaden att fortsätta sin verksamhet.

INTERNETOPERATÖRER levererar trafiken mellan användare och piratsajter. Annonssörer genererar intäkter för pirater i utbyte mot trafik, betalningstjänster för över pengar till piraternas konton och sökmotorer hjälper användare att hitta piratsajter.

I regeringens filmproposition föreslås främst information för att komma till rätta med illegal nedladdning. Men rapporten menar att politikerna måste lagstifta för att tvinga den legala ekonomins aktörer att täppa till möjligheten för piratverk-

samhet. Något Danmark och Finland redan gjort.

– Regeringen bör studera hur Danmark och Finland gjort. Vi välkomnar rapporten, säger Teaterförbundets chefsförhandlare för upphovsrättsfrågor Ulf Mårtens.

I november samlade regeringen samtliga branschaktörer – bland dem Klys – till ett rundabordsamtal om att utforma en gemensam väg framåt för att komma åt illegal spridning av upphovsrättsskyddat material.

Regeringen studerar nu slutsatserna från det arbetet och kulturministern lovar att arbeta fram förslag som ”inom befintlig lagstiftning kan förhindra illegal användning”.

GERT LUNDSTEDT

HALLÅ DÄR...

”Vi måste bjuda in hela staden till teatern”

Hallå där Kajsa Giertz, teaterchef från den 1 juni på Helsingborgs stadsteater, vad håller du på med just nu?

– Det är full fart. I dag ska vi ha vårt första publikgenomdrag på familjeföreställningen *Robinsons resa* och jag har precis fått höra att delar av ensemblen sitter fast på tåget. Men det löser sig...

Du tog över en krisande Västmanlands teater som du förvandlade till ett välmående teaterhus. Nu blir du chef över en redan välfungerande institution. Hur känns det?

– I Västerås arbetade vi hårt för att så att säga ”vända skutan” vilket vi lyckades med. Helsingborg har gjort en liknande resa, men nu kommer jag till en större teater med stort förtroende från publiken och

kunniga och konstnärliga medarbetare. I mitt uppdrag ingår konstnärligt arbete och jag kommer även att vara verksam som regissör. Dessutom är jag tillsvidareanställd och får nu möjlighet att arbeta mot en längre horisont.

Du är känd för att göra scenkonstöverskrivande verk – kommer du att fortsätta med det?

– Absolut, det är både min bakgrund och passion. Min företrädare Max Granström, numera vd för Helsingborg arena & scen där Helsingborgs stadsteater ingår, har varit inne på samma spår. Jag känner mig därför hemma med repertoarerna som ligger ett år framöver. Det finns ett imponerande mod och spets i pjäserna som kommer att visas.

Har du något drömprojekt?

– För mig är det en drömsituation att teatern har många samarbetspartners. Jag

är övertygad om att banbrytande föreställningar skapas genom att gå över gränser, både genom internationella samarbeten och med konstnärliga grupper i Helsingborg och i regionen. Redan nu finns många spännande samarbeten igång.

Vad har du för framtidsvision?

– I Helsingborg kommer var tredje invånare från ett annat land. Teatern har redan en trogen publik och det är viktigt för mig att vi i framtiden i ännu större utsträckning lyckas bjuda in hela staden. Därför är det angeläget att även spela utanför teaterhuset. Jag längtar efter att inkludera ännu fler i samtalet. Jag vill göra teatern i Helsingborg tillgänglig och samtidigt ha en hög konstnärlig ambition.

GERTRUD DAHLBERG

Göteborgsoperan missade att betala pension till Kerstin

140 000 kronor som ersättning för utebliven tjänstepension.

Det fick perukmakaren och den före detta dansaren Kerstin Olsen av Göteborgsoperan efter en förlikning med Teaterförbundet.

Kerstin Olsen

KERSTIN OLSEN ÄR otroligt glad för pengarna.

– Men det har tagit tid. Om vi hade gått till domstol hade det dröjt ytterligare innan frågan avgjorts, säger Kerstin Olsen.

När Kerstin Olsen tog kontakt med sin försäkringsrådgivare inför att hon skulle fylla 65 år så upptäckte denne att Göteborgsoperan inte betalat in 22 års tjänstepension till henne.

– Jag var ju dansare innan och hade fått tjänstepension för dansaråren fram tills jag var 65 år, men dessa pengar skulle nu upphöra. Så av en tillfällighet blev jag uppmärksam på den tjänstepension jag skulle haft i min nya anställning, säger Kerstin.

Efter att ha pensionerats som dansare fortsatte Kerstin att jobba på Göteborgsoperan. Sedan dess har hon verkat på teatern både som perukmakare och som kostymdesigner för barnoperor. När Kerstin fick reda på hur det förhöll sig med den nya tjänstepensionen kontaktade hon Teaterförbundet.

– Kerstin omfattas av det gamla tjänstepensionsavtalet som fanns på institutionsteatrar fram till 2015. Systemet som kallas AIP. När avtalet infördes tog parterna höjd för att även de som går i förtida pension enligt Pisaförordningen 2003 och sedan påbörjar en annan tjänst på en institution skulle få tjänstepension enligt AIP. Men parterna glömde tyvärr att skriva in att samma sak skulle gälla för de som gått i förtida pension enligt den äldre Pisaförordningen från 1991, vilket är fallet för Kerstin, berättar Madeleine Wagemyr, förhandlingschef på Teaterförbundet.

SOM EN FÖLJD av detta menade Göteborgsoperan och Svensk scenkonst att Kerstin inte skulle ha rätt till tjänstepension enligt AIP-avtalet för sin tjänst som perukmakare när hon fyllde 65 år.

– Vi började nysta i frågan. Svensk scenkonst och Teaterförbundet gjorde var sin rättsutredning om hur pensionsavtalet mellan parterna skulle tolkas i Kerstins

situation. Svensk scenkonst menade att Kerstin Olsen inte skulle omfattas av AIP medan Teaterförbundet hävdade det motsatta.

Teaterförbundet bedömde att Kerstin förlorat 180 000 kronor i pensionspengar, i en förlikning kom parterna sedan överens om att Kerstin skulle få 140 000 kronor.

Det har varit en långdragen process. I två och ett halvt år har Svensk scenkonst och Teaterförbundet förhandlat om Kerstins tjänstepension.

– När teatern bytte personalchef så hände det något. Att leva i ovisshet om utgången har varit jobbigt. Men jag är glad över att detta har kommit upp, ifall det finns andra anställda som riskerar att missa pensionspengar. Jag är i alla fall mycket nöjd och tacksam för att jag varit medlem i Teaterförbundet. Jag har faktiskt under alla år fått en hel del hjälp och stöd från facket, säger hon.

MAGDALENA BOMAN

Riksteatern ordnar fler publika dansmöten

Riksteatern satsar regionalt i höst för att öka intresset för dans.

2014 UTÖKADE regeringen Riksteaterns dansuppdrag och förra året tillsattes en ny danschef, Mia Larsson.

– Uppdraget är att bidra till utveckling och spridning av dansen som konstform i hela landet. Vi har valt att fokusera på samverkan med fria aktörer som välkomnas att själva komma med förslag på produktioner och andra konstnärliga initiativ, säger verksamhetsutvecklare Julia Sundberg.

Ingår i verksamheten gör också Cullbergbaletten som har tillhört Riksteatern sedan 1967 och därmed 50-årsjubilerar nästa år med egen chef och ensemble. Må-

let är att öka antalet dansproduktioner inom Riksteatern.

NYTT FÖR I HÖST ÄR ett än större regionalt fokus.

– Vi samarbetar med Riksteatern Skåne och koreografen Rachel Tess som driver plattformen MARC i Kivik. Bland annat anordnas aktiviteter med dess koreografer, vilket är ett sätt att ytterligare öka kunskapen om dans och koreografi. Samarbetet med residensverksamheten vid MARC kan bidra till kunskapsutbyggnad, ökad delaktighet, nyfikenhet och engagemang

för danskonst hos arrangörer och publik med målet fler och fördjupade publika möten, berättar Mia Larsson om detta sätt att jobba närmare den redan befintliga, lokala dansen i landet.

Två större dansproduktioner turnerar också i höst, Virpi Pahkinens verk *Digambara* med premiär i Ytterjärna den 6 november, och det svensk-kubanska samarbetet *Trans[er]ción* som kan ses någonstans i Sverige fram till den 16 december.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

2016 firar den svenska tryckfrihetsförordningen 250 år. Scen & film inleder därför en serie om hur kulturrådens arbete påverkas av att allt fler utländska regeringar tar stryptag om demokratin och yttrandefriheten. Möt Mathias Lafolie i Kina.

”Små projekt kan få stor verkan i Kina

Kulturen spelar en viktig roll i Kina och genom konsten stärks våra bilaterala relationer.

– Konst kan öppna där annat inte når fram. Utbyten skapar möjlighet till förändring både på en samhälls- och på en konstnärlig nivå, säger regissören Mathias Lafolie, kulturråd i Kina.

MATHIAS LAFOLIE ÄR PÅ TILFÄLLIGT BESÖK i Stockholm och pustar ut under semestern innan han reser tillbaka till Peking. Arbetet är utmanande, tycker han. Ett avgörande skäl till det är att strukturerna ser olika ut i de två länderna. I Kina sker beslut vertikalt och i Sverige horisontellt. För att ett utbyte ska äga rum från kinesiskt håll måste det ha förankring uppifrån. Det innebär att utbudet reduceras och blir inte intressant för svenska förhållanden. Under senare år har politiska åtstramningar i Kina fått kännbara följder, också för Mathias som kulturråd.

– Det är långt tuffare idag än för några år sedan då jag själv satte upp föreställningar i Kina. Många kinesiska scenkonstnärer får sina föreställningar nedsläckta på kort tid, säger Mathias Lafolie.

Villkoren för konstnärer har blivit hårdare på många håll i världen. Därför har Moskva, Istanbul och Peking startat ett eget litet mini-nätverk kulturråden emellan.

– Det handlar om att tipsa, spegla och hjälpa varandra i hur man kan arbeta, eftersom en liten, och i vårt tycke ovidkommande, sak kan få oändligt stora proportioner, säger Mathias Lafolie.

För några år sedan införde den sittande presidenten i Kina Xi Jinping nya direktiv. Dessa sipprar nu ner i byråkratin. Grupper och studiecirkel har bildats på olika nivåer för att analysera presidentens tal, för att försöka tolka hur direktiven ska hanteras.

– Nu är det Made in China som gäller. Samtidigt växer Kinas medelklass som är högintressant för en utländsk marknad. Utländska filmbolag vill in i Kina och nå den lukrativa boxoffice-repertoaren. Problemet är att landet kvoterar film, endast 20 utländska filmer släpps per år. Det krävs stor flexibilitet för att arbeta i Kina idag. Saker som planerats förändras snabbt och blir plötsligt något annat. Det kan upplevas kaotiskt för en välorganiserad svensk. Det är ett komplicerat landskap att navigera i.

För Mathias är själva utbytet kärnan i kulturrådsrollen.

– Det är hjärtat i min föreställningsvärld, att något får slå rot, en ny tankevärld som väcker nya erfarenheter.

Sedan är det ju en sak vad man vill och vad man lyckas genom-

föra, vad den kinesiska sidan vill och vad den svenska vill ha, och vad som är praktiskt genomförbart, påpekar Mathias.

– Min roll är att ordna en strömning mellan grupper, ta fram kulturpolitiska aspekter som faktiskt behöver lyftas men jag ska också initiera egna projekt. Jag brukar tänka i polaritet när jag ska täcka olika konstområden: stad-landsbygd, känt-okänt, man-kvinna. Det blir min sökmotor. Jag satsar hellre på något litet som kan slå rot, än en fyrverkeripjäsa som låter tala om sig.

Från svenskt håll kan det synsättet ibland upplevas som provocerande. Också vi resonerar om att ju fler som kan ta del, desto bättre. Därför gäller det att motivera varför man gör de val man gör, menar Mathias.

– Vi ska förstås satsa på saker som låter tala om sig, men det är viktigt att också jobba underifrån och elda på. Fyrverkeripjäser tar energi och pengar, och riskerar att kväva andra initiativ. Medan mindre projekt kan få stor verkan.

För inte så länge sedan bjöd Mathias över en liten scenkonstgrupp från Malmö – Bombina Bombast – en frigrupp som jobbar med VR-teknik på ett unikt sätt.

– Det blev succé på scenkonstfestivalen i Kina. Gruppen tänker inte i första hand teknik, de tänker berättande, de tänker teater och konst. Den kinesiska motsvarigheten till Youtube skickade sin VR-expert till festivalen. De vill nu bygga studios och pumpa in miljoner för att kunna bygga något kring detta. Vad sedan Bombast gör av detta är deras sak.

Samtidigt är svenska initiativ som pappaledighet, feministisk film, satsning på barn/ungdom förstås saker som sticker ut och har verkshöjd även i Kina. I september går ett större projekt av stapeln, som kan låta talas om sig. Svenska ambassaden har bjudit in Ellen Tejle till China Women Film Festival i Peking.

– Festivalen ska syna de 20 mest populära boxoffice-filmerna i landet med Bechdel-glasögon och analysera dessa när Ellen Tejle kommer. Det ska bli oerhört kul.

Kina”

Namn: Mathias Lafolie.

Ålder: 49 år.

Yrke: Teaterregissör och kulturråd i Beijing (Peking).

Utbildning: Internationella teaterskolan École Jacques Lecoq i Paris (2002-2004), magister i internationell scenkonst vid Dramatiska Institutet (2010).

Egna pjäsprojekt i Kina: *Lycko-Pers resa* (2007), *Spöksönaten* (2010) på Centrala Teaterakademin för drama i Beijing. *Pelikanen* (2011) hos en fri teatergrupp – Penghao theatre. *Yvonne – Prinsessa av Burgund* (2012) på Centrala Teaterakademin. Blev gästprofessor i Kina 2010. Professur på heltid i Peking 2012. Kulturråd i Beijing 2014.

På agendan i höst i Beijing: Seminarier kring svensk barn- och ungdomslitteratur för att stärka den kinesiska översättarkåren inriktad på det svenska språket. Feministisk filmfestival med inbjudna Ellen Tejle från Bio Rio och A-märkt film. Svensk medverkan på NEW Contemporary Dance Festival.

Långsiktigt projekt: Vill se ett samarbete mellan STDH och Teaterakademin.

Anna Sjövall nystar i furstliga maktanalyser

Om det förföriska i makten, hur man vinner makt, överlever maktutövning och maktmissbruk. Det handlar Fursten om, som Anna Sjövall sätter upp på Backa teater i höst.

Pjäsen bygger på Niccolò Machiavellis 1500-talsbok, världens första chefshandbok. En bra förövning för regissören som blir ny chef på Teater Halland vid årsskiftet.

Anna Sjövall.

IDÉN TILL ATT GÖRA teater av Niccolò Machiavellis bok *Fursten* kläckte regissören Anna Sjövall och dramatikern Emma Boström tillsammans.

– Vi har jobbat ihop länge. Och att inte utgå från ett färdigt manus utan skapa tillsammans är väldigt roligt.

Machiavellis Fursten brukar kallas den första chefshandboken, varför spelar ni den för barn?

– Mellanstadiet är en period i livet när man lämnar barndomens paradiset och kommer in i en värld där det handlar om frågor som ”Får jag vara med? Vilka är det som bestämmer?” Det är en tuff ålder, med mycket intriger och därför är det spännande att utforska makten där.

Fursten är indelad i olika kapitel med

sex karaktärer: Den frikostige, Den grymme, Den listige, Den milde, Lögnaren och Brottslingen.

Anna Sjövall, scenografen Charlotta Nylund och ensemblen har skapat en renässansvärld. Rummet är en uppbyggd kopia av en gammal målning. Skådespelarna och musikerna är klädda exakt som människorna på tavlan.

Vad är det i makten som intresserar dig?

– Vi har alla, både barn och vuxna, en relation till makt. Vi utsätts för andras maktutövning och kan känna oss fullständigt maktlösa. Det är intressant om man får syn på att det bara är en taktik som någon utövar. Och att man själv kan använda sig av maktmedel om man behöver. Machiavelli är rolig för han är så otroligt brutal och sträng i sin maktanalys. Det blir väldigt teatralt att spetsa till situationerna.

Men makten har också en tjuvning. Är det därför du blev regissör?

– Ja, jag gillar att bestämma, skrattar Anna Sjövall.
Hon började med att spela teater, men märkte att hon var bättre på överblicken och övergick till regi.

Ola Kjelbye

– Regiyrket innehåller så många olika delar. Jag tycker om att omge mig med människor som är riktigt grymma på sina jobb. Jag är alltid väl förberedd, men gillar att skapa tillsammans med andra. Det måste vara lekfullt, prestigelöst och tillåtande i rummet. Annars blir det inte kreativt – och då är det jättesvårt att vara ledare.

Anna Sjövall berättar om när hon började regissera vid millennieskiftet, hur erfarna skådespelare, ”drakar”, försökte sätta den unga kvinnan på plats.

– Jag har varit utsatt för härskarteknik av skådespelare, fått utskällningar och nästan strykt. Det är inte okej. Nu är jag nogg med att de ska vilja vara med i produktionen. Skådespelare är inga marionetter som blir placerade. De är egna konstnärer.

VID ÅRSSKIFTET BLIR Anna Sjövall vd och konstnärlig ledare för Teater halland. Det är inte första gången hon är chef. 2001 ledde hon Unga ensemblen vid Unga riks och 2002–2003 var hon konstnärlig ledare på Borås stadsteater, en kortare sejour än tänkt

på grund av att maktstrukturerna på teatern förändrades radikalt. Inför det nya jobbet tycker hon sig ha mer på fötterna.

– Det är nytt att ha yttersta ansvaret, som vd, men jag har en styrelse, andra kollegor att prata med och en mentor som stöd. Det är inte meningen att jag ska kunna allt, men jag måste ha handlingsutrymme och förtroende både hos medarbetarna och uppåt. För mig är det viktigt att samarbeta, att använda andras erfarenheter och att människor känner eget ansvar.

Du har varit fackligt engagerad. Hur känns det nu att bli chef?

– För mig är Teaterförbundet jätteviktigt. Jag var adjungerad i förbundsstyrelsen 2014. Förbundet och Svensk scenkonst arbetar tillsammans på många sätt, med kompetensutveckling till exempel. Fast det är klart att jag nu sitter på andra sidan vid förhandlingsbordet.

Vilken av karaktärerna i Fursten är du?

– Den milda – och bestämda!

LISHELLSTRÖM SVENINGSON

Unikt projekt öppnar dörrar för nyanlända kulturarbetare

Mentorskap och praktik på svenska scener ska öppna nya möjligheter för professionella kulturarbetare från andra länder. I augusti påbörjades det unika programmet – kompetensintegration – med tio kulturarbetare från bland annat Syrien, Iran, Irak och Uganda. Syftet är att ta tillvara nyanländas kompetens inom film- och scenkonst och att skapa nya nätverk.

SATSNINGEN kompetensintegration är ett samarbete mellan initiativtagaren Riksteatern, Teaterförbundet, Svensk Scenkonst samt Arbetsförmedlingen Kultur och Media. Det vänder sig till professionella kulturarbetare, med medborgarskap i ett land utanför EU (så kallade tredjelandsmedborgare), som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen etablering.

De tio deltagarna, i den första omgången av programmet för kompetensintegration, har tidigare arbetat som skådespelare, regissörer, dramatiker, scenograf, författare, fotograf och dansare i sina hemländer. De flesta kommer ursprungligen från Syrien men även från Irak, Iran och Uganda.

Inledningsvis samlades deltagarna på Riksteatern för workshops om den svenska scenkonstbranschen. De besökte även

olika teatrar, kulturdepartementet, kulturrådet, konstnärsnämnden med mera.

Nu har deltagarna börjat med arbetsintroduktion på Dramaten, Stockholm stadsteater, Operan, Scenkonst sörmland, Unga klara, Riksteatern och Cirkus cirskör.

Alla kommer att ha en handledare nära knuten till sig under hela arbetsintroduktionen och syftet är att ge samtliga kvalificerade arbetsuppgifter under programmets gång. Dessutom har deltagarna mentorer, personer med lång erfarenhet från scenkonst och dessutom medlemmar i Teaterförbundet.

Målet är på sikt att starta liknande program med kompetensintegration i hela landet.

GERTRUD DAHLBERG

Vad hoppas ni få ut av det här?

Scen & Film har pratat med tre av deltagarna i projektet kompetensintegration och deras mentorer.

Magdalena Boman

Deltagare i projektet kompetensintegration, överst från vänster: Malkon Malkon, George Doshi, Irene Kisakye Nakibirango, Ramesh Safavi, Rahim Ishala F Segar, Muhannad Yousef och Wessam Darweash. Raden nedan: Maryam Aghabaari, Teaterförbundets ordförande Anna Carlson, Ali Asqar Sahimpor, Nedal Al Suoat.

”Jag vill kunna skriva dramatik på svenska”

Namn: Ramesh Safavi.

Ålder: 45 år.

Yrke: Regissör, dramatiker och författare.

Arbetsintroduktion: Riksteatern.

Mentor: Paula McManus, dramatiker, regissör samt skådespelare.

”Jag kom till Sverige från Iran för fyra år sedan och hamnade på en flyktingförläggning utanför Sundsvall. Där satt jag i tre år och väntade, det var oerhört deprimerande och långtråkigt. För att få tiden att gå

och känna mig mindre ledsen började jag att skriva på ett filmmanus om transsexuella, ett tema som jag tidigare arbetat med i mitt hemland. Men här i Sverige slapp jag den censur kring ämnet som finns i Iran och som också var en av flera orsaker till att jag inte kunde stanna kvar i landet.

Det var en befrielse att kunna skriva fritt och att slippa att vara återhållsam och diskret. Sedan dess har jag skrivit flera noveller om svårigheter för hbtq-personer i Iran. De har publicerats på Dissidentbloggen som drivs av svenska Pen-klubben.

I Iran gjorde jag fyra kortfilmer, varav en dokumentär. När jag ser tillbaka tycker jag att det är ett mirakel att jag överhuvud-

taget lyckades göra min fjärde kortfilm och mot alla odds få ihop pengar. För att kunna försörja mig i mitt hemland arbetade jag en tid också som filmkritiker för BBC och bevakade iransk film för den stora grupp av iranier som lever i Storbritannien.

Kulturvärlden i Iran är slutet och snudd på maffialik, allt handlar om att ha rätt kontakter vilket i stort sett bara är förunnat den rikaste överklassen. Jag upplever att kulturklimatet i Sverige inte har lika höga barriärer, utan är mer ödmjukt och öppet. Min mentor, Paula McManus, har nu gett mig rådet att börja skriva dramatik. Inte minst därför ser jag fram mot

att göra ett halvårs arbetsintroduktion på Riksteatern. Projektet med kompetensintegration är en bra chans för oss deltagare att visa upp oss, våra kunskaper och skapa nya kontakter.

I framtiden hoppas jag att kunna skriva romaner, filmmanus och dramatik på svenska och engelska.”

”Jag är tacksam över att få vara mentor”

Tre frågor till Paula McManus:

Hur kom det sig att du har blivit mentor?

– Redan förra hösten diskuterade vi i Dramatikerförbundets styrelse att det borde finnas sätt att ta till vara på kompetensen hos de konstnärer som kommit hit som flyktingar. Eftersom jag gärna vill försöka bidra med något är jag tacksam över att få vara mentor i projektet med kompetensintegration.

Vad kommer du att göra som mentor?

– Ramesh har ett jättestort driv men är samtidigt en ödmjuk person. Min plan är att försöka peppa och coacha henne att börja skriva dramatik. Kanske kan hon dramatisera de noveller hon skrivit. Hon har starka historier om ett hett ämne. Jag tror att det är precis den sorts berättelser som många av oss längtar efter just nu.

Har du hunnit göra några reflektioner kring mentorskapet?

– Det slog mig omedelbart hur otroligt lika vi är i våra yrkesroller trots att vi kommer från olika länder och kulturer. Jag hoppas att den här typen av kompetensintegration kan fortsätta.

”Jag hoppas kunna tillföra lite ny krydda”

Namn: Wessam Darweash

Ålder: 31 år.

Yrke: Scenograf.

Arbetsintroduktion:

Kulturhuset stadsteatern i Stockholm.

Mentor: Peter Holm, frilansande scenograf.

”Jag kom till Sverige på grund av det instabila läget i Syrien. Inbördeskriget gör också att den konstnärliga friheten krymper alltmer. En annan anledning är att min flickvän bor och arbetar i Västerås.

I Syrien arbetade jag som scenograf med film, tv och teater och ingick i en frilansgrupp. Vi hade ett samarbete och stöd från svenska institutioner och därför känner jag till svensk scenkonst sedan tidigare.

Det finns stora likheter mellan länderna när det gäller synen på konstnärlighet. Men även vissa olikheter, främst i vårt

förhållande till tid. I Syrien är det överlag lite spontanare medan svenskar ofta är mer disciplinerade. Redan i Syrien försökte jag ta till mig det svenska och mer strukturerade arbetssättet.

Jag känner mig lyckligt lottad som får ingå i det här projektet med kompetensintegration. Det är en fantastisk möjlighet för mig att få göra arbetsintroduktion på Stockholms stadsteater.

Här i Sverige hoppas jag att få möjlighet att koncentrera mig på mitt arbete, få ett stabilt och tryggt liv som gör att jag kan börja tro på framtiden igen.

Den svenska kulturen är spännande och rik på många influenser. Min förhoppning är att jag framöver ska kunna tillföra ytterligare en krydda; en nypa syriansk kultur.”

”Vår relation är långvarig”

Tre frågor till Peter Holm:

Varför vill du vara mentor?

– Sedan förra hösten har jag engagerat mig helhjärtat i flyktingfrågor och är i färd med att bli god man för ensamkommande flyktingbarn. När jag blev tillfrågad om att bli mentor kändes det självklart att säga ja. Jag vill göra mer än att bara sitta passiv och höra på rapportering från kriget i Syrien och se hur folk tvingas fly därifrån.

Hur funkar mentorskapet i praktiken?

– Wessam och jag har träffats några gånger och haft lite sms-kontakt. Han är en kul och oerhört ambitiös kille. Vi har samma sätt att se på scenografi och är nästan lite av själsfränder.

Vad kan du lära Wessam?

– Förhoppningsvis ge stöd och råd. Dessutom kan jag introducera honom i den svenska teatervärlden. Men han är en driftig och nyfiken person som redan har knutit en massa kontakter på egen hand. Jag ser vår relation som långsiktig och är övertygad om att han kommer att klara sig bra i Sverige.

George Doshi, Wessam Darweash och Ramesh Safavi.

Magdalena Boman

Namn: George Doshi

Ålder: 32 år

Yrke: Skådespelare och regissör.

Arbetsintroduktion: Scenkonst Sörmland.

Mentorer: Lennart Hjulström, skådespelare och regissör, Gunilla Nyroos, skådespelare och regissör.

”Jag kommer från Syrien och har varit i Sverige i två år. Under den tiden har jag gått på sfi (svenska för invandrare) och under en period har jag även jobbat som pizzabagare i Eskilstuna. Men jag ville göra något kreativt och använda mig av min erfarenhet som skådespelare och regissör. Därför vände jag mig till svenska kyrkan och bad att få göra en teaterföreställning tillsammans med ungdomar från Syrien. Det blev lyckat och till jul har jag premiär på ännu en föreställning i kyrkan.

Dessutom har jag arrangerat workshops och kulturaftnar med musik och teater i Eskilstuna. Allt har varit gratisarbete. Nu

”Introduktion och mentorer är en fantastisk möjlighet”

ska jag få arbetsintroduktion på Scenkonst Sörmland och hoppas att så småningom kunna försörja mig på att jobba med scenkonst. Att dessutom få chansen att ha kontakt med så erfarna mentorer som Lennart Hjulström och Gunilla Nyroos är en fantastisk möjlighet för mig.”

”Mentorskapet är ett ömsesidigt utbyte”

Tre frågor till Lennart Hjulström och Gunilla Nyroos.

Vad fick er att vilja bli mentorer?

Lennart: Det är ett bra och vettigt initiativ att försöka ta tillvara kompetensen från människor som kommer hit. Det är absurt att hjärnkirurger från andra länder ska tvingas att köra taxi och samma sak gäller för kulturarbetare.

Gunilla: Det känns självklart och stimu-

lerande att möta kreativa människor från andra länder. Teater handlar ju om möten.

Hur har mentorskapet funkant hittills?

Lennart: Vi har inte träffat George så mycket än. Men de möten vi hittills haft har varit upplyftande. Han är iderik och kompetent med en massa spännande idéer som det ska bli kul att följa.

På vilket sätt kan ni stödja George som mentorer?

Lennart: Vi kan introducera honom till olika personer för att underlätta för hans olika projekt. Dessutom kanske vi kan hjälpa till att undanröja en del byråkrati och andra hinder.

Gunilla: Det visar sig nog vad George behöver och vill ha av oss när vi lär känna varandra lite bättre. Mentorskap är ett ömsesidigt utbyte mellan våra olika erfarenheter och världar.

Högt tempo krävs för kräsen kryssningspublik

Emmie Asplund älskar när det gungar. Så när vindarna på Ålands hav närmar sig kulingstyrka och scenen på kryssningsfartyget kränger, parerar hon bara med kroppen och fortsätter sjunga. De sex dansarna ger järnet i ett fartfyllt hopkok av Eurovisionslåtar.

TVÅ HALVTIMMESSHOWER PER KVÄLL står på schemat under de tre månader kontraktet varar för Scandinavian dancers.

Musikalartisten Emmie Asplund delar rollen som kvinnlig sångare med kompisen Malin Brudell som har ett nystartat produktionsteam. Egentligen var planen att sälja en egen produktion till rederiet, men de hade redan kontrakterat ett finskt bolag som i sin tur ville att Emmie och Malin skulle vara sångare i sommarshowen. Emmie har just gått på sitt sista tvåveckorspass.

En liten hytt med fönster är hennes hem under arbetsperioderna på det stora kryssningsfartyget. Det är nära till jobbet, scenen ligger ett par minuter bort.

– Det är mysigt att bo i hytt. Det har varit jättekul att göra showerna, men det ska bli skönt att ha lite semester. De perioder jag har shower är det enbart fokus på jobbet. Sex timmar i land i Stockholm ger inte tid för mer än att gå hem till lägenheten och kanske fika med en kompis.

Hon har gjort sig hemmastadd i hytten – snusdosa och gosedjur på natteduksbordet, hudfärgade nätstrumpor hänger på byrån och på garderobsdörren en lapp med veckans träningsprogram (stabilisera bålen, plankan, knäövningar, bål + benövning). Att parera båtens krängningar på scenen ”blir ett extra träningspass som man inte riktigt räknar med” säger Emmie.

Som musikal- och showartist har Emmie en varierad kompott av jobb, och så har det varit sedan hon gick ut Balettakademien i Stockholm för sju år sedan. I princip klarar hon sig på artisteriet plus en del workshops och undervisning ibland, ”man får lappa ihop så det inte blir för långa glapp mellan uppdragen”.

Det är korta gig varvat med halvårslånga kontrakt i musiker som *Evita* och *American Idiot*. Hon har jobbat från hemstaden Luleå i norr till Malmö i söder och även till sjöss, som nu. Om en artist skulle bli sjösjuk – det händer inte Emmie – får hen kräkas före föreställningen. För när showen drar igång gäller det att glittra och leverera. Emmie har varit med om tuffare väderförhållanden, det är då hon uppträdde på båtarna mellan Oslo och Kiel. De gånger vågorna var tio meter fick showen ställas in.

Även om showerna på båten är korta, så är sångarna och framför allt dansarna helt slut efteråt. Högt tempo och energi från första minuten är vad som krävs för att fånga kryssningspubliken. Under kvällens första föreställning som är en barnshow består publiken av en grupp kinesiska pensionärer, många svenska och finska barnfamiljer och en del tyska turister.

EMMIE OCH DE ANDRA i Scandinavian dancers har betalt per föreställning. Det är det normala för en frilans, särskilt om det är

Kristian Pohl

Dansarna började repa två och en halv månad innan showen hade premiär den 1 juni. Emmie och Malin Brudell som delar på sånguppdraget hade ett par veckors repetition med dansarna.

många olika smågig. Under musikalproduktioner är hon anställd och får månadslön.

Vilket är bäst?

– Det beror på, säger Emmie. Skulle man råka bli sjuk är det förstås bättre att ha en anställning. Som frilans får jag ett förslag och sedan finns det – oftast – utrymme att förhandla. Många är rädda för det, i stället för att ha inställningen ”det här tycker jag att jag är värd”.

Är du bra på att förhandla?

– Joo, och så blir man bättre på det. Jag förstod ganska snabbt att man måste stå upp för sin rätt. När jag gick Balettakademien hade jag en mentor, nu har jag själv haft uppdrag som mentor. Och så har jag kolleger som jobbat längre, som jag kan rådfråga.

Att få mer jämställda löner är en av de viktigaste frågorna för Emmie. I likhet med de flesta jobb är det inte samma villkor för män och kvinnor inom musikalbranschen.

– Även i större produktioner är kvinnor sämre betalda än män. Det är viktigt att prata om lönesituationen på arbetsplatserna, även om det kan vara känsligt. Under det år jag har varit supp-

leant i musikalartistavdelningen har frågan om mer jämställda löner diskuterats vid de möten då jag har varit med. Vi jobbar med den. I våra jobbsammanhang är det bra att gå ihop, är man en ensemble så är man tillsammans och ska jobba på lika villkor. Men det finns fler kvinnliga artister, alltså mer konkurrens om jobben. Det är underförstått, även om det inte sägs rent ut, att ”du är utbytbar”. Män får inte det budskapet i samma utsträckning.

En annan hjärtefråga för Emmie är att få bort gratisjobben.

– Alla har någon gång fått samtal av typen ”kan inte ni komma och dansa, ni får mat.” Men det här är ett jobb och då ska man ha betalt, inte bara för tiden på scenen utan också för de repetitioner som krävs. Den som just har gått ut skolan kanske suktar efter jobb och tackar ja till att jobba för två biobiljetter, bara för att få stå på scenen. På sikt är det helt förödande.

Musikalartister har bredare arbetsmarknad än skådespelare och kan jobba utomlands i större utsträckning eftersom språket inte behöver vara en barriär. Emmie har många vänner som jobbat i Tyskland, och i gruppen på båten är dansarna och de två manliga sångarna från Finland.

Emmie är 156 cm lång. Det är inte bara de höga klackarna, utan också pondus och närvaro som gör att hon växer på scenen.

– Vi har kul på scenen tillsammans. Tommy, danskaptenen, är jättebra på positiv feedback. Ska man kunna leverera till publiken måste man ha roligt, säger Emmie.

– Ensemblen är en fin grupp, vi har kul på scenen tillsammans och hittar på mycket ihop när vi är lediga. Det är viktigt att man hamnar med ”rätt” personer. Jag tror att produktionsbolaget tänkte på det när det var audition, att skapa förutsättningar för en bra gruppdynamik. Produktionsbolaget har valt låtarna, men vi har kunnat påverka regin med våra förslag och det har varit kul.

I slutet av barnshowen bjuds publiken upp att dansa på scenen. Förväntansfulla flickor i låg- och mellanstadieålder samlas runt Emmie i strålkastarljuset. De är i ungefär samma ålder som hon var när hon började sjunga, dansat har hon gjort sedan fyraårsåldern. I dag är hon 28, och för att utvecklas vidare i jobbet har hon sökt en ettårig skådespelarutbildning för musikalartister på STDH. Arbetsmässigt sträcker sig hennes framförhållning till årets slut, då det är julshow i Mora med repetitioner i november. Det gäller att ha många trådar ute samtidigt eftersom det kan ta lång tid mellan en audition och produktionsstart.

– Första året efter utbildningen vågade jag inte ta kontakt med regissörer och koreografer och säga ”hej, jag skulle vilja jobba med dig.” Men numera gör jag det. Det som vore roligt att göra är en större roll i en musikal, eller varför inte Parkteatern i Stockholm. Förra årets föreställning *Käldolmar och kalsipper* var fantastisk, politisk teater med bra musik.

Emmies drömroll ligger långt ifrån showens glitterprinsessa eller glada tonårsflicka i hästsvans. Den finns i musikalen *Fun Home* som bygger på Alison Bechdels memoarer (kvinnan bakom Bechdel-testet). Den beskriver hennes uppväxt och förhållande till fadern som är homosexuell. *Fun Home* fick fem Tony Awards förra året, bland annat för bästa musikal, och är den första Broadwaymusikalen med en lesbisk kvinna i huvudrollen.

– Det är ett viktigt tema, att komma ut och vara den du är. Jag är själv lesbisk så det här står mig nära. Jag har inte sett föreställningen, men har läst en hel del om den och lyssnat mycket på musiken. Att få en roll i den musikalen – det vore en dröm.

KAJSA OLSSON

Inga kollektivavtal på båtarna

- ✓ Teaterförbundet tecknar endast kollektivavtal med svenska arbetsgivare, därför finns det i dagsläget inga avtal med fartygen som kryssar till våra grannländer.
- ✓ Är du på en arbetsplats som saknar kollektivavtal kan du alltid be ombudsmännen på Teaterförbundets kansli att granska ditt kontrakt innan du skriver under.

Dekormålaren Helen far fritt i rymden

På dagarna dekormålar Helen Johansson för Dramaten. På lediga stunder författar hon härresande rymdäventyr för barn. Nu är hon aktuell med en ny bok.

– Jag har ett behov av att bredvid dekormåleriet också uttrycka mig helt fritt, och det gör jag genom skrivandet, säger Helen Johansson.

VI MÖTS PÅ HENNES ARBETSPLATS i det enorma före detta kafferosteriet i Gäddviken utanför Stockholm, där Dramaten och Kungliga Operan delar på utrymmet. För varje dörr och våning öppnar sig verkstäderna: snickeri, tapetseri, smedja ...

I Dramatens dekormåleri är takhöjden svindlande. Stora fönster vetter mot vattnet utanför, högt upp längs ena väggen löper en smal, gul balkong, där dekormålarna kan betrakta sina verk på håll.

Helen Johansson har nyligen stått där i publikens ställe för att begrunda de två verk av den italienska barockmålaren Caravaggio hon under senvåren målade upp i storformat för den spelaktuella pjäsen *Huset vid vägens ände*.

Arbetet med att kopiera konstverken, *Saint Jerome skriver* och *Kristus uppväcker Lazarus*, växte fram på dukar om sju gånger fem meter utspikade på trägolvet, steg för steg. Helen Johansson grundade med långpensel, därefter tecknade hon och lade på lasyrer stående. Vissa detaljer målades på knä. Därefter skar hon upp och limmade målningarna i bitar på väggar – som sedan bultades ihop med millimeterpassning på Dramatens stora scen.

– Det har varit häftigt att närstudera Caravaggios arbete. När man kopierar – eller tolkar – en sådan fantastisk konstnär upptäcker man hur fina och genomkomponerade hans målningar är. I det här fallet var det extra spännande eftersom föreställningen också filmas och projiceras på scenen; mina målningar måste verkligen fungera både på långt och nära håll.

SOM DEKORMÅLARE FÖR DRAMATEN är Helen Johanssons uppdrag att problemlösa och gestalta scenografens vision. Hemma på kammaren skapar och bestämmer hon allt själv. Att hon mitt i livet vågade tro att hennes skrivande också kunde bli till böcker kan delvis förklaras med hennes bakgrund.

Helen Johansson är född 1965 i den lilla glasbruksorten Rej-

myre, som yngst av tre systrar. Pappa hade eget möbelsnickeri, mamma skötte ortens biblioteksfilial. De tre systrarna hjälpte till i snickeriet efter ålder och förmåga: paketerade, skruvade fast beslag, sopade sågspån... Andra stunder tog Helen mammas jobbnyckel och gick till "bibban", alldeles själv.

– Jag läste mig igenom varenda bok, från barn- och ungdomsböckerna till vuxenböckerna och travarna med de mindre populära böcker som fanns i städskrubben. Jag var som en drottning där inne, helt ostörd!

Drömmen var att bli journalist. Istället ville slumpan att hon blev dekormålare via förberedande konstskola, frilansande inom film och teater och en god mentor i dekormålaren Teddy Holm. 1991 anställdes hon vid Dramaten. 14 år senare tog hon ett friår för att läsa kreativt skrivande på folkhögskola.

– Efter det har jag plockat ihop 180 universitetspoäng i enstaka kurser inom skrivande. Att plugga har varit en rolig och bra kontrast till det praktiska arbetet här.

Det var under en av skrivkurserna som embryot till rymdhjältinnan Leonora kom till.

– Att det blev ett slags science fiction beror på att mina två barn älskade *Star Wars* som små, och att jag insåg att det faktiskt saknades böcker inom den genren för barn. Dessutom ger rymden sådant spelrum för fantasin – ingen vet ju hur det är.

Böckerna vänder sig till 6–9-åringar, och den första i serien, *Leonora och glasplaneten*, utkom 2015. Den nyläppta del två, *Leonora och Osmo 2*, har precis kommit ut. När Helen Johansson nu kliver ur arbetsbyxorna på dekormåleriet går hon hem för att skriva på del tre, som utspelar sig på ett framtida Tellus.

Kanske blir det så småningom också mer än enbart ord:

– Jag tycker ju att det är kul att måla också. Drömmen vore att en dag få kombinera skrivande och målning i en bilderbok.

Anna Carlson ny ordförande för Guldbaggejuryn

Anna Carlson har utsetts till ny ordförande för Guldbaggejuryn och efterträder därmed Jannike Åhlund.

– Det känns otroligt roligt. Jag är verkligen glad och stolt över att ha fått uppdraget av styrelsen, säger Teaterförbundet för scen och films ordförande.

Att frågan kommer just från filmvärlden tycker hon känns extra hedrande.

– Jag är ju själv främst scenskådespelare och har inte gjort så mycket film, men det tror jag samtidigt kan vara bra just för att det ger ett utifrånperspektiv.

Anna Carlson har tidigare varit juryledamot i Guldbaggens vinnarjury (2011–2014), dessförinnan juryledamot i stora nomineringsjuryn under tre år. Som ny ordförande leder hon vinnarjuryn samt den nomineringskommitté som väljer vilka filmer som vinnarjuryns åtta ledamöter sedan har att välja mellan.

Ur Sasha Waltz *Körper* på Kungliga Operan i våras.

Johannes Öhman dansar vidare till Berlin

Kungliga Operans balettchef Johannes Öhman ska tillsammans med koreografen Sasha Waltz dela på posten som konstnärlig chef för Staatsballett Berlin från och med sommaren 2019.

– Ären som chef för Kungliga Baletten har varit helt fantastiska! Jag är mycket stolt och ytterst tacksam för allt, säger Öhman om sin tid på Kungliga Operan.

Staatsballett Berlin är ett av Tysklands största danskompanier med närmare 90 dansare och svarar för dansen på Staatsoper, Deutsche Oper och Komische Oper.

Hur ska svensk teater vara trovärdig?

I mitten av september bjöd Svenska Assitejs in branschen till ett seminarium om strukturell rasism inom scenkonsten hos Teater Pero i Stockholm. Det är en del av Assitejs pågående projekt *Shadowlands*. Hur ser den fria scenkonsten på mångfald? Kan de fria teatrarne verkligen fortsätta att spela för en ung publik, skapa normkritisk scenkonst och samtidigt framstå som trovärdiga när majoriteten av medarbetarna är etniska svenskar?

Kristallen till Thorell och Bergqvist

Vid årets stora TV-gala Kristallen vann Cilla Thorell i kategorin Årets kvinnliga skådespelare för sin roll som Kerstin Thorvall i SVTs *Det mest förbjudna*. Cilla Thorell är i bild så gott som alla de tre timmar serien varar och det finns inte en död minut, skrev Svenska Dagbladet om hennes tolkning av den omdebatterade författaren och illustratören. I motsvarande kategori, Året manliga skådespelare, vann Kjell Bergqvist för sin roll som den hemlösa före detta kriminalaren Stilton i *Springfloden*, baserad på Rolf och Cilla Börjlinds kriminalroman med samma namn.

Kulturrådet efterlyser nya ledamöter till grupper

Kulturrådet söker nya ledamöter till sina arbets- och referensgrupper. Aktuella för uppdraget är alla som har kunskaper inom ett eller flera konstområden och vill bidra till att angelägen konst och kultur av hög kvalitet skapas och finns tillgänglig för alla (ref. KUR). Som ledamot medverkar du till att föreslå hur bidrag till de fria aktörerna inom scenkonst, musik, bild- och form samt litteraturområdet ska fördelas. Sista anmälningsdag är den 30 september.

Få smiter i paus trots rabatt

Förra året introducerade Norrlandsoperan något som de kallar ”Smit-i-pausen-omdu-tycker-att-det-suger-biljetten”.

Erbjudandet går ut på att den som inte gillar föreställningen erbjuds att smita i pausen – och dessutom få pengarna tillbaka. Enligt SVT har ingen ännu utnyttjat dessa specialbiljetter. Syftet med erbjudandet är att locka till sig fler opera-, musik- och dansovana som inte vet om de vill stanna kvar under hela föreställningen.

Dags att söka Kulturrådets bidrag

Fram till 15 oktober kan Stockholms dans-, musik-, musikteater- och teaterinstitutioner söka verksamhetsbidrag hos Kulturrådet. Ansökan görs som vanligt online på Kulturrådets hemsida.

Stor manifestation för yttrandefrihet

I augusti hölls en manifestation för yttrandefrihet på Raoul Wallenbergs dag, Sveriges nationella dag för civilkurage och medmänsklighet. Arrangörer var KLYS, Journalistförbundet, Raoul Wallenberg Academy och Stödföreningen Free Dawit och bland de övriga organisationer som medverkade fanns bland andra Teaterförbundet, Regissörsföreningen och Sveriges Dramatikerförbund.

Efter ett inledningstal av KLYS ordförande, Marika Lagercrantz, talade varje organisation fem minuter var om vikten av yttrandefrihet och konstnärlig frihet, sett ur perspektivet att Sverige i år firar 250-årsjubileet av Tryckfrihetsförordningen.

Minna Krook, förste vice ordförande i Teaterförbundet för scen och film, talade om ett växande hot mot förbundets medlemsgrupper i form av bland annat rasism och vad det kan leda till i förlängningen.

– Vad händer om den konst som skapas blir begränsad när censuren sätter in? Det är en allt viktigare fråga för Teaterförbundet att jobba med.

Svensk skräckfilm på brittisk topp 100-lista

När brittiska BBC lät 177 internationellt erkända filmkritiker välja 2000-talets hundra bästa skräckfilmer, så hamnade Tomas Alfredsons *Låt den rätte komma in* på plats 94. Den femfaldigt Guldbagge-belönade filmen hade biopremiär 2008 och bygger på John Ajvide Lindqvists skräckroman med samma namn. På första plats hamnade David Lynchs *Mulholland Drive* från 2001.

Helsingborgs stadsteater testar appteater

”Glöm inte att stänga av mobilen.” Så inleds de flesta föreställningar idag. Med familjeföreställningen *Robinsons resa* gör Helsingborgs stadsteater istället tvärtom: ber publiken att behålla mobilerna på. Detta för att kunna använda den app som kan laddas ner redan före teaterbesöket. Med hjälp av den och en hemsida kan publiken sedan interagera med verket och berättelsen både före och efter föreställningen. På plats i teaterns foajé kan man vandra runt mellan olika rum och själv upptäcka vem Robinson är.

– Jag tror inte man kommer undan digitaliseringen och mobilerna, utan det är lika bra att använda dem på ett bra sätt istället för att säga att de inte får användas, säger regissören Sara Cronberg till Kulturnytt.

Jag blev glad för min normkreativa roll

I SOMRAS GJORDE JAG min fram till nu helt klart roligaste filmroll. För att ni ska förstå måste jag strax avslöja mitt kön och ungefär hur gammal jag är, annars kan ni inte se det festliga. Låt mig berätta hur det gick till.

Regissören Robban Andersson, en 32-årig kille från Katrineholm, återvänder hem till Sverige efter att ha bott och verkat i Los Angeles under nio år. I bagaget har han ett eget manus inspirerat av den danska genren action-dramakomedier i stil med *Blinkande lyktor* och *Adams äpplen*. Den senare blev Danmarks Oscarsbidrag 2006.

Robbans manus är en mörk och actionfylld dramakomedi, om några vänner i en småstad i Sverige. I denna film ska jag snart helt otippat få rollen som ledare för en dansk rånarliga.

Kollegan Victor von Schirach som fått en av huvudrollerna, säger till regissören: ”Du, de här tre rånarna, måste de verkligen vara killar i 30-årsaldern allihop, känns inte det lite ”normigt”? Jag känner en medelålders kvinna som är perfekt för rollen, kan ni inte pröva henne?”

”Ja, varför inte?” säger Robban, som bara följt de bilder som kommit upp i huvudet först. De bilder han oftast sett och hans hjärna därför enklast reproducerat... ”Tänkte inte på det. Klart hon ska provfilma.”

Hur kommer det sig att *Johan Falk*-filmerna bara har en kvinnoroll på 15 manliga? En vikingafilm bara en fager, ung kvinna på 50 unga, gamla, snygga och fula män? För att det är så det är, eller var? Såklart inte. Det är bara för att det gyllene snittet och

idén om de(t) normala fortfarande styr dagens filmcasting.

Robbans film blev normkreativt rollsatt helt spontant. Och jag, en medelålders kvinna, var superglad för min ligaledarroll. Zardasht Rad med kurdiskt ursprung lika glad för att äntligen få en ”svenne roll”, Patrik. Liksom överviktige Victor von Schirach, som ibland castats som just ”överviktig”, var glad att bara vara, en i gänget.

Ja, så var det. Normalt hade vi alla tre haft rollen som ”the other”, nu var vi alla en av grabbarna i gänget.

No big deal. Och ja, vi vill alla tre tala om det här.

Vi styrs alla av normer och det gyllene snittet. Producenter gör ibland casting utifrån dessa som (o)medveten grundval för ekonomisk riskminimering. Så om inte bara castare, utan alla, producenter, regissörer och agenter, tänkte mer kreativt och oftare ifrågasatte någon annans val genom att föreslå andra typer än de efterfrågade i en rollista – tänk vad spännande det skulle bli! Troligen också lika naturligt fast vi inte tänkt på det.

En normkreativ rollsättning speglar kanske inte alltid verkligheten. Men den är alltid intressant, bidrar till förnyelse och positiv förändring. Många med mig vill både se och spela i filmer med mer oförutsägbar rollfördelning. Många castare vill ha friare val. Och vi vill alla se fler filmer även på dramasisidan där ”the other” är de(t) nya normala, utan åthävor.

JANNIKE GRUT,

SKÅDESPELARE OCH MANUSFÖRFATTARE

Kunskap ger pengar!

Är du medlem i Unionens a-kassa är det bra att veta följande:

Om du har ett arbete just nu – bra!

Be din arbetsgivare om ett kontrakt eller ett avtal och skicka en kopia till oss.

Du har precis avslutat ett arbete – ok!

Gå till Arbetsförmedlingen första dagen och anmäl att du söker nytt arbete. Vi skickar då information hem till dig.

Be även din arbetsgivare att fylla i en blankett som heter Arbetsgivarintyg, skicka original till oss.

Ni kan också fylla i blanketten via www.arbetsgivarintyg.nu om ni båda har BankID.

Fyll också i kassakort via vår hemsida eller papperskort som vi kan skicka till dig. De ingår i din ansökan!

UNIONEN
A-KASSAN

Mer information kring kulturarbete hittar du på vår hemsida www.unionenakassa.se/arbetslöshetsförsäkringen/kulturarbete
Telefon 0770-77 77 88 (knappval 4). Du kan också nå oss via Mina Sidor eller om du väljer att skicka ett mail till kulturen@unionen.se

”Bra villkor gynnar hela filmbranschen”

– Det är ett stort problem när kloka, kompetenta och smarta filmarbetare lämnar branschen för att de tycker att arbetsvillkoren är för tuffa. Vi måste skapa en större långsiktighet i arbetsmiljöarbetet så att det går att vara kvar i filmbranschen, säger Anders Degerberg, ny ordförande i filmavdelningen.

ANDERS DEGERBERG ÄR LJUDTEKNIKER och anställd hos Europa Sound. Han har varvat mixerjobb och ljudläggningsarbeten med rena inspelningsjobb under många år. Men för nio månader sedan blev han pappa till en liten pojke, så idag försöker han lägga mer tonvikt vid efterbearbetningsjobb.

– Jag slits lite mellan mitt engagemang för filmfrågor och det lyxiga i att ha en liten son. Det är en medveten linje att jobba med postproduktion och därmed få en mer reguljär arbetstid till skillnad från inspelningsjobben, säger Anders.

Det fackliga engagemanget har kommit successivt. Medlem i Teaterförbundet blev han redan 2003, men då reflekterade han inte särskilt mycket kring fackliga frågor.

– Det var först när jag gick ut på inspelning och på sätt och vis fick ett nytt jobb som jag blev nyfiken på vad som styr arbetsvillkor och arbetsmiljöfrågor. Jag hade ju mest jobbat med efterbearbetning fram till dess, berättar Anders.

Som anställd först på Europastudios, sedan på Europa Sound har han anlitats som filmljudtekniker vid inspelningar.

– Jag har haft förmånen att träffa många äldre filmarbetare och producenter med lång erfarenhet eftersom jag jobbade i studio. De hade ofta koll på överträdelse av kollektivavtal och eventuella säkerhetsbrister. Personligen fick jag upp ögonen för det fackliga arbetet när jag träffade ljudteknikern Klas Engström under inspelningen av Arne Dahl-serien.

Anders menar att han haft tur och jobbat med många bra produktionsbolag, däremot har han stött på folk som inte alltid har den kunskap som behövs för sin yrkesfunktion.

– Åtskilliga i filmbranschen vet inte riktigt vad ett fackförbund gör idag. Det råder helt enkelt kunskapsbrist.

Anders, som anser sig vara genuint intresserad av både tekniska och samhällsbara system, beslutade sig för att lära mer om relationen arbetsgivare och arbetstagare.

– Många är rädda för att påvisa orättvisor och egenföretagare tror att fackligt arbete inte rör dem. Men faktum är att du kan påverka diskussionen om arbetsvillkor genom facket. Som medlem och företagare får du också hjälp med kontraktsskrivande till

Magdalena Boman

exempel. Att upprätta bra arbetsvillkor är inte bara en fråga för arbetstagare, det är viktigt också för produktionsbolagen. Det ligger i arbetsgivarens intresse att skapa en långsiktigt hållbar arbetsmiljö, det inser många bolag. Det trista är när nya bolag kommer in och konkurrerar på orättvisa villkor och gör film med slimmade budgetar som innebär kortare inspelningstid, med sämre arbetsvillkor, säger Anders.

Följden blir att många filmarbetare känner sig pressade och kommer fram till att de måste vila två månader efter en inspelning, vilket blir absurt.

– Vi måste kunna skapa sådana villkor att folk kan stanna i branschen i 30 år, och ha det som ett vanligt jobb. Men då måste vi hitta definitioner kring arbetsmiljö som handlar om den sociala biten. Arbetsmiljöverket har kommit med nya föreskrifter, i syfte att underbygga modet att säga ifrån, att man faktiskt behöver vara fler om arbetsuppgifterna. Men för detta krävs det också erfarenhet.

Anders har sedan i våras då han blev ny ordförande för filmav-

delningen varit mycket delaktig i arbetet med Teaterförbundets roll i den nya statliga filmpolitiken.

– Vi står nu inför en historisk möjlighet att få inblick och inflytande genom Filminstitutets nya branschråd.

FILMAVDELNINGENS STYRELSE är till stor del ny och hittills har den hunnit med två möten. På agendan i höst väntar en yrkesavdelningsträff på Sästaholms herrgård, film-cocktailen på Stockholms filmfestival och att ordna ett seminarium till Göteborgs filmfest.

– Vi valdes in på årsmötet i april, sedan har det varit sommar, så vi har inte hunnit med så mycket än. Men vi har diskuterat vårt förhållningssätt till praktikanter och det som verkligen engagerar är arbetsmiljöfrågan. Vi pratade över en timme om det sist. Vi diskuterar nya enkäter. Där kan vi ha stor hjälp av Eleonor Fahlén på kansliet, hon har varit väldigt driftig och angelägen i arbetsmiljöarbetet på filmområdet. Det är väldigt kul.

70-tal i minsta detalj i största studiobygget

I höst har Ulf Malmros och Jaana Fomins film *Flykten till framtiden* premiär. Filmen – en tidsresa från 70-tal till nutid – inbegriper det största studiobygget i Sverige sedan *Arn* och *Melancholia*.

– Det gäller att skapa trovärdighet in i minsta detalj, säger produktionsdesignern Bengt Fröderberg.

Magdalena Boman

– Jag är väldigt glad över att vi fick genomföra detta och att det blev så bra, säger produktionsdesignern Bengt Fröderberg. På bild invid modellen av bygget och ihop med scenografen Sara Wiklund.

DET BLEV ETT KOMPAKT studiobygge med knappa centimeter över i den 31 gånger 35 meter stora studion i Trollhättan. Ett kvarter, en 30 meter lång gata, en lägenhet och delar av Zinkensdamms tunnelbana samsades om utrymmet i studion.

– Det var så trångt att vi byggde in brandtrappan bakom bygget på ovanvåningen. Vi fick öppna portarna till studion för att kunna ställa upp kameran på tillräckligt långt avstånd när vi filmade. Och bilarna fick starta utanför studion för att få upp tillräckligt med fart när vi skulle filma på gatan, berättar scenografen Sara Wiklund, som hade titeln second art director i produktionen.

Sara Wiklund

Flykten till framtiden är en komedi och handlar om Svante som 1973 jobbar i en skivaffär hos den holkrökande proggaren Bengan (Henrik Dorsin). Svante, som spelas av den långfilmsdebuterande Elias Palin, lider av ett hjärtfel och får beskedet att han bara har några dagar kvar att leva. Mitt i bedrövelsen gör han en oväntad tidsresa till nutid, närmare bestämt till 2016, där han träffar Elsa (Victoria Dyrstad). Tillsammans reser de tillbaka till 70-talet för att skaffa fram pengar för att laga Svantes trasiga hjärta.

– Att stänga av en gata på Södermalm under två veckor för att redesigna om miljön till 70-tal, med boende och gardiner, hade varit extremt dyrt och svårt att genomföra. Enda sättet att göra

detta på ett bra sätt var att bygga upp miljöerna i studio, säger Sara Wiklund.

BOB-FILM GJORDE SÅLUNDA ett medvetet val och la mycket pengar på scenografin. Bengt Fröderberg fick ett stort team till sitt förfogande: avdelningen inbegrep elva personer, vilket är närmare dubbelt så många som vid en vanlig långfilmsproduktion.

– Det fantastiska med vårt studiobygge var att det gav inrik från alla håll. Allt var uppbyggt och fanns på plats samtidigt. Lägenheten, butikerna och gatan. Kemtvätten var dressad, tobaksbutiken var dressad, likaså den stora skivaffären, förrådet bakom

Sara Wiklund

skivaffären, samt delar av en lägenhet. Dessutom byggde vi upp en del av Zinkensdamms tunnelbanestation. Konsekvensen blev att vi fick ett bra djup i varenda bild, säger Bengt Fröderberg.

DET FANNS FLERA SKÄL till att satsa på ett genomtänkt studiobygge. Eftersom filmen innehåller nattinspelningar var det praktiskt att göra det i studio, oftast är det just det som motiverar studiobyggen, påpekar Bengt Fröderberg.

– Gatuljus är svåra grejer. Du kontrollerar saker och ting bättre i studio. Du blir mer fri med kameran och kan komponera bilder på ett annat sätt. I det här fallet användes bygget väldigt mycket, man var överallt och upp och ner, säger Bengt.

Nattfilmning innebär dessutom ofta övertid och teamet kan ju inte jobba dygnet runt.

– Även om vi var ett dubbelt så stort team så var det tajt ibland. Vi var tvungna att ta in extra händer när vi skulle göra om hela miljön från 70-tal till nutid. Fasader skulle putsas upp, allt skulle målas om, fönster skulle putsas, ny rekvisita in. Vi hade två veckor på oss med måleri och rekvisita, så det var bråda dagar när teamet var ute på location och filmade, säger Sara.

Bengt Fröderberg drog igång förberedelsearbetet i februari förra året. Scenografen Liv Ask gjorde alla 3D-ritningar. I maj var modellen klar.

– Vi gjorde gedigen research. När vi gick tillbaka till böcker blev jag plötsligt varse igen om hur slitet allting var i Stockholm

på 70-talet. Dålig luft, diesel, fullbensin. Fasaderna ramlade ner. Så uppenbarades min egen historia med filmen. Svante bor ju i en risig lägenhet och går på konstplugg, precis som jag gjorde. Så jag kopierade den lägenhet jag bodde i, säger Bengt finurligt.

Under sommarmånaderna jobbade snickare med att bygga upp den verkliga modellen och i augusti förra året började inspelningen. Liv Ask var ansvarig för att hålla budgeten och att ha bygget klart i tid.

– De snyggaste bilderna tycker jag är när man är inne i butiken och ser ut på gatan. Det blir en förgrund, en siluett och sedan diset därute. Du får ju hela vyn ut från fönstret, ut till gatan, till och med in i andra rum på andra sidan gatan. Det är otroligt kul och ger stor trovärdighet till historien, säger Bengt Fröderberg.

En fara med studiobyggen är att fotografen kan ta för höga bilder ned mot gatan, vilket skapar känsla av småstad. Bengt Fröderberg, som själv är dekormålare i botten, älskar onödiga detaljer, som elskåp och konstiga trasiga elledningar – allt det där som inte betyder någonting.

– Då är det bra att jobba med folk som har känsla för detaljer. Vi hade rekvisitören och scenografen Louise Drake som ju är mycket noggrann, säger Bengt.

DET ÄR EN IMPONERANDE detaljnivå i bilderna – fönsterkitt som krackelerar, tuggum-

Bengt Fröderberg

Sara Wiklund

Sara Wiklund

Ovan till vänster: inspelningsteamet på plats på Zinkensdamms tunnelbanestation. Ovan: bild inifrån Klangs musikaffär där Svante jobbar. Till vänster: interiör från Svantes lägenhet och till höger jobbar dekormålare Dorte Herning med att bygga upp Zinkensdamms tunnelbana i studion.

mi och grästuvor på gator och trottoarer, gamla cigarettpaket och fimpar av märket Glenn och Bond.

– Vi hittade på en historia kring varje hus. Musikaffären blir Tattoo i nutid. Det här är en kopia av mitt hus på Södermannagatan, jag bor ovanför en tatueringstudio där. Se där, det är mitt fönster på andra våningen! säger Sara och pekar på modellen.

Rivningstomten från 70-talet blir en hipp bar, lite SOFO i nutid. Scenografingången blandade sina olika erfarenheter och historier, så växte kvarteret fram.

– Men det gäller att hitta rätt nivå för patineringen så att det inte tar allt för mycket plats i bild och tappar fokus på berättelsen. Men en komedi är på ett sätt enklare än ett tungt drama. Då krävs större noggrannhet, du kan inte vara lika påträngande, säger Bengt.

Vad var det svåraste med det här bygget?

– Grafiken tog mycket mer tid än vad vi trodde. Alla skyltar, vägskyltar, alla loggor. Att hitta rätt, för det allra mesta måste skapas på nytt. Det går inte att använda sig av varumärkesskyddade saker. Det är en viktig post för scenografiavdelningen. Vår grafiker Sandra Boström bytte till exempel ut all reklam i tunnelbanan, både när det gäller 70-tal och nutid. Vi ville ju inte ha Adidas på väggen utan hittade på en reklam för parfym istället, 70-talsreklamen blev en konstutställning, en kaffereklam och uppmaningen ”Ät mer frukt”, säger Sara.

Inspelningen på Zinkensdamms tunnelbanestation i Stock-

holm var prövande. En gammal godismaskin skulle baxas ner i tunnelbanan, men hissen var för liten, den gick inte heller att ta via rulltrappan eftersom den var så tung. Maskinen fick sålunda fraktas från Liljeholmen med tåg. I studiobygget kopierades varje individuell kakelplatta från stationen för inklippsbild.

– Vi bytte även ut bänkarna i tunnelbanan och satte dit gröna bänkar, vilket inte var helt korrekt med hur det var på 70-talet. Men vi ruckade på det med flit för att få en tydlig tidsreferens. Färgskalan för nutid var blått och turkost medan 70-talet var orange, brunt och grönt.

Ett idogt arbete, men ack så lärorikt, säger Sara.

– Det är en sådan glädje att jobba med personer som Bengt och Louise Drake, med egen erfarenhet från 70-tal, det var så kull!

SCENOGRAFIKOSTNADER BRUKAR mellan tummen och pek-fingret uppgå till tio procent av totalbudgeten. Det sägs i alla fall vara en form av rekommendation. I detta fall beräknades hela filmen kosta cirka 25 miljoner kronor, vilket var snålt räknat med tanke på byggets storlek, menar Bengt. Det är alltid lite oroligt att veta om pengarna ska räcka till. Men som tur var, säger Bengt, så la producenten Jan Blomgren undan pengar för scenografin. I detta fall hamnade kostnaden för scenografiavdelningen på 5,5 miljoner kronor.

– Men det var värt vartenda öre, säger producenten Jan Blomgren nöjt.

MAGDALENA BOMAN

Ytterligare biostöd i höst

Förra året föreslog regeringen ett särskilt utvecklingsstöd på totalt 25 miljoner kronor till biografier på mindre orter i landet. Detta som kompensation för den höjda biografmomsen från sex procent till 25 procent som infördes den 1 januari 2017 och som förutspås slå extra hårt mot de små biograferna.

Nu har den första omgången stödpengar om 6,5 miljoner kronor delats ut till biografägare på totalt 41 orter, däribland Vilhelmina, Gagnef och Eslöv. Under hösten kommer ytterligare en stödombgång för biografier som inte hann söka innan sommaren.

Jämlig scen efterlystes på Södra teatern

Den 1 september hölls det en temadag på Södra teatern i syfte att skapa engagemang kring jämlika scener.

Arrangör var Share Music & Performing Arts. Medverkade gjorde scenkonstnärer med funktionsvariationer, kulturminister Alice Bah Kuhnke, olika företrädare för konstnärliga utbildningar, representanter från kulturutskottet och Ulrika Stuart Hamilton, styrelseordförande på Kulturrådet.

– Regeringen har beslutat att mänskliga rättigheter ska stärkas. Där spelar Share Music och ni andra organisationer som står bakom eller deltar vid den här dagen en stor roll, sade Alice Bah Kuhnke i sitt inledningstal.

Dansare får halv miljon efter förlikning

54 eurovisiondansare delade på 540 000 kronor efter en förlikning med SVT.

– Vi kallade till förhandling med SVT efter att dansare hört av sig till oss för att få sina kontrakt granskade, säger Julia Reinhard, jurist och ombudsman på Teaterförbundet. Public serviceföretaget och Teaterförbundet hade olika uppfattning om hur kollektivavtalet skulle tolkas, och enades därför om en förlikning.

– Utifrån en särskild fördelningsnyckel, beroende på hur mycket var och en av dansarna repeterat och hur många nummer de medverkat i, så har nu SVT fördelat 540 000 kronor inklusive arbetsgivaravgifter och moms till de dansare som medverkat i programmet, säger Julia Reinhard.

Stolt scenkonst på Pride

Svensk Teaterunion ordnade för första gången ett eget program under Pride – Stolt scenkonst! Två dagar med föreställningar, readings, seminarier och workshops med fokus på hur hbtq-frågor gestaltas på scen och behandlas i scenkonstsverige.

Bland annat visade koreografen Malin Hellkvist Sellén ett utdrag ur sitt senaste verk *Missionären* med premiär den 22 september på Kvinnohistoriskt museum i Umeå.

– Historien är uppdiktad, men inspirerad av verkliga personer. Det handlar om lesbiska, kristna missionärer i början av 1900-talet, säger Malin Hellkvist Sellén.

Missionären rymmer frågor om kvinnors identitet, liv, arbete, sexualitet och tro. Föreställningen använder tal, rörelse och sång och rymmer en kärlekshistoria och är ett lekfullt sätt att ge ett stycke uttraderad historia kropp igen.

Föreställningen kommer att turnera och bland annat besöka Västerbottensteatern i Skellefteå den 25 september. Stolt scenkonst på Pride arrangerades av Teaterunionen i samarbete med Unga klara, Kulturhuset stadsteatern Skärholmen och Riksteatern med stöd av Kulturrådet.

Martin Schibbye teaterdebuterar

Journalisten Martin Schibbye är kanske mest känd för att ha suttit i fjorton månader i det ökända Kalitvångelset i Etiopien, vilket han och kollegan Johan Persson skildrar i reportageboken ”438 dagar. Nu debuterar han som dramatiker med en pjäs som är baserad på texter skrivna av fångar i samma fångelse. *Kaliti* heter den och beställningen kommer från Riksteatern med planerad urpremiär våren 2017.

ANMÄLAN

Lågmäld dokumentär om Ulla Billquist

Räkna de lyckliga stunderna blott och *När molnen skingras* är bara två av en rad kända schlagers Ulla Billquist sjöng under sin korta karriär.

När molnen skingras är också titeln på Lasse Zackrissons lågmälda, på samma gång inlevelsefulla och redovisande dokumentärfilm om den folkkära sångerskan och vår främsta beredskapsartist med signaturlådan *Min soldat*. ”Med sitt välvårdade sångsätt och sin klara sopranstämma förblev hon under 1930- och 40-talen en av Sveriges mest populära radio- och grammofonartister” skriver Nationalencyklopedin kort och torrt om henne.

Inte en antydning om varför hon bara blev 39 år gammal; att hon lämnade gasen på i köket på Östermalm och aldrig dök upp

på sina spelningar i Karlstad och Årjäng. Det pusslet lägger istället Lasse Zackrisson i sin film. Han gör det med kriminalgåttans dramaturgi. Här finns extrakudden bredvid Ulla Billquist där hon somnade in. Vem var den ämnad för? Berättaren, Billquists väninna Brita ”Bibs” Conradsen, gestaltad av Margaretha Byström, binder ihop ledtrådarna för tittaren. Och så de många inklippta scenerna från Hasse Ekmans *Flicka och hyacinter* (1950), en nyckellångfilm till vad som egentligen låg bakom Ulla Billquists självmord. Det är ingen spoiler att säga att en anledning till att Ulla Billquist inte orkade längre var dubbellivet som bisexuell; på den tiden ett brott och straffbart. Bandinspelningen, gjord sent i livet, med Ulla Billquists tredje man, kapellmästaren Gunnar Hahn, blir ett

starkt vittnesmål om hans frus dubbelliv. Lasse Zackrissons film – som han hittat en fin form för – är inte främst ett avslöjande av vem Ulla Billquist egentligen var, så mycket som hur hon av sin tid, samhället, sina nära och kära och sig själv inte tilläts vara den hon var.

Lasse Zackrisson återkommer till att det fanns starka krafter som ville lägga locket på när hon gick bort. Vilka de var och varför lämnar filmen öppet för att reflektera och spekulera kring.

Men att locket lades på är ett faktum. När den folkkära schlagersångerskan Ulla Billquist – som bara något år innan sin död gjutit mod i landets beredskapsoldater – hittades död i juli 1946 blev det inte mer än en notis i tidningarna.

I det här numret av tidningen medföljer en bilaga om det internationella arbete som Teaterförbundet för scen och film bedriver.

Läs mer om hur yrkeslivet ser ut för filmarbetare i Marocko, i Chile och i Indien.

Hyra scen?

Två fina scener mitt i Stockholm finns att hyra. Bra grundljus/-ljud, biljettbokning och bästa kassapersonalen ingår. Välkomna!

TEATER
PERO

www.pero.se

FORDRINGSÄGARE

AV AUGUST STRINDBERG
PREMIÄR 26 OKTOBER

REGI
GÖREL CRONA
MEDVERKANDE
GÖREL CRONA
JOHAN HEDENBERG
JOHAN FAGERUDD

BARNHUSGATAN 20 • 08-20 08 43
STRINDBERGSINTIMATEATER.SE

STRINDBERGS
INTIMATEATER

MUSIK • ALLIANSEN

**anställer
frilansande
musiker och
sångare!**

Ansök 17 oktober–25 november 2016

Information om Musikalliansen och hur man ansöker finns på www.musikalliansen.org

KONSTNÄRSNÄMNDEN

Höstens utlysningar inom teater, dans och film

Projektbidrag

Sista ansökningsdag 19 oktober

Internationellt kulturutbyte

Resebidrag

Studiostipendium i Stockholm

Residens i Berlin och New York

Sista ansökningsdag 27 oktober

Konstnärsnämnden stödjer professionella konstnärers arbete, utveckling och internationella kontakter samt håller sig underlättad om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor.

www.konstnarsnamnden.se

K

Örebro länsteater söker

TEATERSNICKARE

Örebro länsteater söker en snickare med konstruktionskompetens.

Örebro länsteater söker en kvalificerad teatersnickare med konstruktionskompetens på heltid. Vi söker dig som förutom snickeri har kunskaper i att konstruktivt lösa uppkomna tillverkningstekniska frågor. Har du fler strängar på din lyra, såsom attributmakeri, smide, e.d. är det naturligtvis ett plus. Tjänsten är en tillsvidareanställning på 100%, med tillträde snarast. Snickeri och måleri är beläget centralt i Örebro, men med transportavstånd från scenerna varför körkort krävs. Lön enligt överenskommelse.

Kvalifikationer

Sedvanlig snickarutbildning med vana vid snickerimaskiner.

Skicka din ansökan tillsammans med CV och referenser till: ronny.andersson@lansteatern.se

Ansökan ska vara oss tillhanda senast den 30 september.

Facklig representant: Kenny Nilsson: 019-68 98 967 el. kenny.nilsson@lansteatern.se

Läs mer om tjänsten och Örebro länsteater på www.orebrolansteater.se/om-lansteatern/jobb/

ÖREBRO LÄNSTEATER

1-7 OKTOBER
Valhallavägen 189 & 193
Stockholms dramatiska högskola

DEPARTURE

16 EXAMENSFÖRESTÄLLNINGAR
av och med studenter på
Mimskådespeleri och
Skådespeleri

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

STOCKHOLM DRAMATISKA HÖGSKOLEN | DRAMATISKA HÖGSKOLEN I STOCKHOLM

SCENKONSTBIENNALEN

TEATERUNIONEN PRESENTERAR

Norrköping 23–28 maj 2017

Teaterunionens styrelse har utsett en programgrupp som kommer att ta emot och curera medlemmarnas förslag och önskemål på seminarier, workshops, aktiviteter och mötesplatser under Scenkonstbiennalen i Norrköping den 23–28 maj 2017. Gruppen består av Mario Castro Sepulveda, Sisela Lindblom, Joel Mauricio, Cecilia Suhaid Gustafsson och Johan Huldt. Uppdraget är att skapa ett biennialprogram med både bredd och spets.

Teaterunionens medlemmar välkomnas nu att skicka in sina förslag på programpunkter via vår hemsida senast den 28 november.

teaterunionen

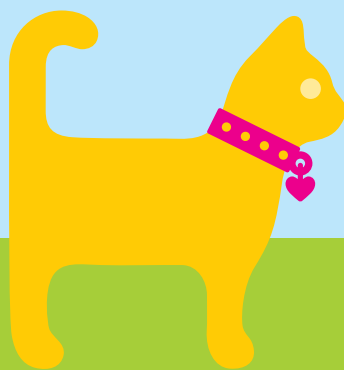
WWW.TEATERUNIONEN.SE 08-462 25 30 INFO@TEATERUNIONEN.SE

Hemmet, bilen och Smulan – fler försäkringar lönar sig!

Förmånlig hemförsäkring för dig som är medlem

Tillsammans med Teaterförbundet har vi i Folksam sett till att du kan få en riktigt bra hemförsäkring. I hemförsäkringen ingår skydd vid inbrott och brand samt ett reseskydd om du blir sjuk, skadad eller bestulen när du är utomlands. Dessutom får du hjälp att förebygga och begränsa skadorna om du blir utsatt för ID-stöld.

Du som har ditt hem försäkrat hos oss får även samlingsrabatt på många av våra andra försäkringar – bilen och husdjuret till exempel.

Förbundsnytt

Normkreativa arbetsgruppen söker nya medlemmar

Normkreativa arbetsgruppen jobbar med att förebygga diskriminering och främja normkreativt tänkande bland Teaterförbundets medlemmar och även inåt mot förbundets organisation.

Vi är en operativ grupp som har i uppdrag att anordna aktiviteter som till exempel seminarier och debatter. Vi har tidigare medverkat på Scenkonstbiennalen, bibu, Giff och Pride med mera.

Vi söker nu nya medlemmar som brinner för antidiskriminering och normkreativt arbete. Du som söker ska vara sugen på att lägga ner tid och engagemang i gruppens arbete! Uppdraget är på två år, med start så snart som möjligt. Vi träffas cirka en gång i månaden i Stockholm, men du behöver inte bo där, vi ersätter din resa.

Eftersom vi strävar efter en bredare representation av olika erfarenheter och perspektiv i gruppen söker vi nu personer som uppfyller ett eller fler av följande kriterier (förutom att vara medlemmar i Teaterförbundet för scen och film):

- Majoriteten i vår grupp tillhör vit-hetsnormen, därför söker vi människor som bryter mot den normen och/eller har erfarenheter av att rasifieras.

- Personer som har erfarenheter av att möta funkofofi i sitt arbete med film och scenkonst och/eller besitter kompetens i tillgänglighetsfrågor.

- Hbtqia-personer

Givetvis kommer du som medlem i gruppen inte endast arbeta med eller vara representant för just dina erfarenheter eller din identitet/bakgrund. Men då vi strävar efter att vårt arbete ska syfta till alla perspektiv som finns hos förbundets

medlemmar anser vi att levda erfarenheter är en lika viktig kompetens som intresse och engagemang för utvecklings- och förändringsarbete.

Om du är intresserad, skriv några rader om dig själv, varför du vill vara med och hur tillgänglig du kommer vara framöver, och skicka till info@teaterforbundet.se. Hör gärna av dig om du har några frågor.

Nytt avtal med SR

Teaterförbundet och Sveriges Radio har förhandlat fram ett nytt avtal för medverkan i radio. Avtalet gäller fram till den 31 december 2017. Lönehöjningarna är 2,5 procent för 2016 och 2,2 procent för 2017.

Även ersättningen för användandet av ett verk har höjts, mot att verken får finnas tillgängliga på internet under ett års tid.

– Vi är mycket nöjda med avtalet som innebär både höjda löner och ökade nyttjanderätts-ersättningar till våra medlemmar. Vi har framtidssäkrat avtalet, för att våra medlemmar inte ska förlora ersättningar när lyssnandet förändras och publiken kan ta del av radioprogrammen via webben, säger Moa Alfvén, förhandlare på Teaterförbundet för scen och film.

Nytt i avtalet är också att marknadsföring på internet har reglerats. Endast en del av ett verk får användas, och i högst två minuter, utan ytterligare ersättning.

Moa Alfvén

Från avdelningarna

Svenska Regissörföreningen

Under hösten har Svenska Regissörföreningen, SRF, deltagit i flera arrangemang.

Astrid Menasanch Tobieson representerade SRF vid KLYS speakers corner kring yttrandefrihet och mänskliga rättigheter under Raoul Wallenberg-dagen den 27 augusti. Medverkade gjorde även dansaren och koreografen Minna Krook, vice ordförande i Teaterförbundet för scen och film.

Den 21 september hade SRF medlemsmöte med temat Ny på jobbet i Malmö.

I ett panelsamtal berättade Stadsteatern i Helsingborgs chef Kajsa Giertz och Unga teaterns konstnärliga ledare Sara Cronberg om regissörens unika roll, deras övergång från regissör till teaterchef, om sina visioner med mera.

En dag i jouren

En medlem från en fri teatergrupp kontaktar Teaterförbundets regionala skyddsombud, och frågar om hur de kan få hjälp med att öka kunskaperna hos medarbetarna kring arbetsmiljölagstiftningen, och då framför allt i perspektivet turnerande teatergrupp.

På en turné ställs man hela tiden inför nya lokaler och nya förutsättningar. Gruppen vill förtydliga roller och ansvar för producent, skyddsombud och för medverkande skådespelare och tekniker i detta sammanhang.

Efter en stunds diskussion erbjuds gruppen ett arbetsmiljöseminarium kring detta tema på hemmascenen, lett av Teaterförbundets regionala skyddsombud. Där ges en grundläggande genomgång av arbetsmiljöarbetet och ansvarsområden, och en plan för arbetet tas fram.

Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller något annat som rör din arbetssituation, kontakta Teaterförbundets medlemsrådgivning på 08-441 13 00 eller jour@teaterforbundet.se

Teaterförbundet

/ för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Anna Carlson (skådespelare) ordförande, Minna Krook (koreograf), vice ordförande, Thomas Nörding (scen tekniker), Peter Schildt (filmregissör), Theresé Hörnqvist (producent).

Övriga ledamöter: Mäns Clausen (skådespelare), Ulrika Dalenstam (producent), Robert Forsman (tekniker), Andrzej Glosniak (dansare), Zofi Nilsson (scenograf), Simon Norrthon (skådespelare), Martyna Lisowska (musikalartist), Inga Onn (skådespelare), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör), Annika Stöberg (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
[facebook.com/teaterforbundet](https://www.facebook.com/teaterforbundet)
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

Dags att söka Smalbensstipendiet 2016!

Smalbensstipendiefonden instiftades 2012 för att utdela ett återkommande stipendium till den eller dem som med teatrala medel utdelar en välriktad spark mot smalbenen på all slags diskriminering.

Fondens stipendium på 10 000 kr utdelas i november 2016.

Ansökningstid 15 september — 15 oktober 2016

Frågor som ska besvaras i ansökan

1. Beskriv så konkret du/ni kan dina/era visioner, vad du/ni vill uppnå?
2. Beskriv så konkret du/ni kan vad du/ni vill göra om du/ni får stipendiet?
3. Redogör för dina/era kompetenser och erfarenheter i relation till det du/ni vill genomföra.

Ansökningar skickas till: smalbensstipendiet@teaterforbundet.se

Fondens styrelse utgörs av Sofia Berg Böhm, Farnaz Arbabi, Jimmy Endeley och Stefan Böhm. Styrelsen kommer att granska och bedöma inkommande ansökningar samt utse stipendiat.

Tidigare stipendiater

- 2013 Dimen Abdulla för "På alla fyra"
- 2014 Evin Ahmad för "Betongsafari"
- 2015 Henrik Wenne för "CANTSPEAK"

SVENSKA REGISSÖRSFÖRENINGEN HÅLLER MEDLEMSMÖTE I UMEÅ

"Att gestalta kön, makt och våld - reflektioner ur ett feministiskt perspektiv"

Ett panelsamtal med regissörer/koreografer inom olika delar av scenkonstområdet. Medlemmar från alla yrkesavdelningar är välkomna! Efter samtalet visas Ögonblicksteaterns KILLARNA till subventionerat pris, med efterföljande mingel och diskussion.

Anmälan till: johanna@ogonblicksteatern.se

10 november 17.00-18.30, Ögonblicksteatern Umeå

NORMKREATIVA ARBETSGRUPPEN SÖKER MEDLEMMAR

Läs mer om vad vi gör och vem vi söker i texten härintill, på förbundssidorna.

Skicka din ansökan till info@teaterforbundet.se

Kalendarium

- 27 sep **Tjänstepensionens dag**
Passa på att se över din pension!
- 30 sep **Att arbeta med koreografi i process**
Workshop med Ambra Succi. (Kulturakademin Trappan, Dansalliansen och DC Väst)
- 03 okt **Informationsmöte om kulturbidrag**
Konstnärsnämnden håller öppet hus i Stockholm
- 03 okt **Kurs i Radioteater för skådespelare**
Kurs med Jan Cruseman. (Kulturakademin Trappan, TeaterAlliansen och Folkteatern)
- 03 okt **Möte med Ultima Vez Vocabulary**
Workshop för professionella dansare i Malmö. (Dansalliansen, Danscentrum Syd)
- 10 okt **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 10 okt **Workshop: Rösten och Strindbergs dialoger**
En workshop med Nadine George (Teateralliansen)
- 11 okt **Arbetsmiljö för scenkonsten**
Gemensam arbetsmiljöutbildning för Teaterförbundet och Svensk scenkonst.
- 13 okt **Ansök till Kulturrådet**
Regional och lokal teater-, dans- och musikverksamhet. Verksamhetsbidrag Stockholm.
- 15 okt **Sök Smalbensstipendiet**
- 16 okt **Lokalavdelningskonferens**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 17 okt **Möte med Cristina Caprioli**
Workshop för professionella dansare i Stockholm. (Dansalliansen)
- 19 okt **Ansök om projektbidrag**
för teater, dans och film (Konstnärsnämnden)
- 9 nov **Stockholms filmfestival öppnar**
Årets filmfestival äger rum 9–20 november.
- 12 nov **Synergetic Effects med Ralf Jaroschinski**
Workshop för professionella dansare. (Kulturakademin Trappan, Dansalliansen, Cullbergbaletten, Danscentrum Väst)
- 13 nov **Yrkesavdelningskonferens**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 14 nov **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 6 dec **Filmkonvent i Luleå**
Branschmöte på Norrbottensteatern. (Filmpool Nord)

Påkostad scenografi blir storslagen

Filmateljén har alltid varit hemvist för inspelningar. Flera försök har gjorts för att komma bort från filmstudion, som i den franska nya vågen och Dogma-manifestet. Men studioinspelningar är nödvändiga av praktiska och konstnärliga skäl.

Kostnaden för scenografi brukar beräknas till cirka tio procent av en filmbudget men i vissa fall har kostnaderna rakat iväg upp emot 20–30 procent av den totala budgeten. Exempel på det är Arn och Melancholia, Ronja Rövardotter och Fanny och Alexander. Så har Roy Andersson så gott som uteslutande byggt sina exteriörer och interiörer i studio 24.

Läs mer om studiobygget för Ulf Malmros nästa film på sidan 30.

Fanny och Alexander (1982)

Regi: Ingmar Bergman
Scenografi: Anna Asp

© 1982 AB Svensk Filmindustri, Svenska Filminstitutet, Gaumont S.A.
Stillbildsfotograf: Arne Carlsson

En duva satt på en gren och funderade på tillvaron (2014)

Regi: Roy Andersson Scenografi: Ulf Jonsson, Julia Tegström,
Nicklas Nilsson, Sandra Parment, Isabel Sjöstrand